

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1137

31. SIJEČNJA 2025. CIJENA 50 DINARA

Niti živuće tradicije

SADRŽAJ

5

Premijer Vučević podnio ostavku
**Vlada u tehničkom
mandatu**

6

Izjave gradonačelnika Bakića
s *Banijskog prela* odjeknule u javnosti
Osude i pravdanje

12

Neno Belan, glazbenik
Sve se vrti oko ljubavi

20

U Moroviću obilježena 200.
obljetnica od rođenja Janka Tombora
**Svećenik, književnik
i političar**

26

Plinifikacija 15 prigradskih
naselja u Subotici
**Nova nada za više
od 14.000 kućanstava**

34

Proštenje i Dan škole u *Paulinumu*
**»Učinit ću vas
ribarima ljudi«**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

v. d. RAVNATELJICE:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
• (novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
• (novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
• (novinar)
• Jelena Dulić Bako
• (novinarka)
• Suzana Darabašić
• (novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
• (tajnice@hrvatskarijec.rs)
• (distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Dobar, loš, Hrvat (II.)

Sve napisano u uvodniku prije tjedan dana potpisujem i sedam dana kasnije. S tim što je u naslovu *Dobar, loš, Hrvat* trebalo stajati prvi dio, jer je priča o dobrom, lošem i Hrvatu dobila svoj nastavak: još dok prošli broj *Hrvatske riječi* nije ni tiskan nađeni su novi neprijatelji iz Hrvatske.

Iz Srbije je ekspresno ispraćeno pet državljanke Hrvatske (uz još nekoliko stranaca koji su sudjelovali na jednoj radionici) uz obrazloženje da je to urađeno »radi zaštite i sigurnosti građana Srbije«. Nije taj potez ostao bez reakcije službenog Zagreba, a epilog je preporuka Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske da državljani Hrvatske bez nekog važnog razloga ne putuju u Srbiju i izbjegavaju mjesta gdje se okuplja veći broj osoba.

Poslije nepoželjnih Hrvatica »ustaše su ponovno napale Srbiju«, a iza prosvjeda »stoji hrvatska sigurnosna služba«, ali kako je poručio gradonačelnik Subotice **Stevan Bakić** neće to tek tako proći. I nije. Bakićev govor o ustašama čuo se dalje od *Banijskog prela* gdje je održan i pokrenuo je brojna reagiranja i negativne komentare. (Da se ne lažemo, ima i onih kojima su Bakićeve riječi baš bile melem za uši.) Od osude takvog govora u jednoj Subotici koji predstavlja »napad na sigurnost Hrvata u Subotici« i predstavlja »otvorenu mržnju prema Hrvatima« do pozivanja nadležnih da reagiraju na ovakav govor i zahtjeva oporbe za Bakićevu smjenu.

Naredni Bakićev istup trebao je valjda biti neka vrsta isprike. Ako se isprikom može nazvati to što je rekao kako su ga pogrešno razumjeli, kako su za njega isti svi građani Subotice i kako je ustašama zapravo nazvao one koji ruše Srbiju i još je dodao kako njegova izjava ne bi trebala plašiti subotičke Hrvate, jer, eto, pojasnio je tko su te ustaše.

Dok je Bakić sve to iznosio na konferenciji na novinare, pala je Vlada, jer je premijer **Miloš Vučević** podnio ostavku. Vlada radi u tehničkom mandatu do novih imenovanja. Ili izbora. A prosvjedi traju.

I da: danas nam je rođendan. Točno je 22 godine od tiskanja prvog broja *Hrvatske riječi*. Nije okrugla obljetnica, pa ga obilježavamo skromno. A nije ni vrijeme za neka velika slavlja.

Z. V.

Rođendan *Hrvatske riječi*

Na današnji dan prije 22 godine, 31. siječnja 2003., izišao je prvi broj informativno-političkog tjednika *Hrvatska riječ*. Danas se na kioscima našao naš 1137. broj. U proteklom razdoblju tjednik se mijenjao glede uređivačkih pristupa, rubrika i dizajna ali je vjerujemo bio i ostao nezaobilazni kroničar političkog i društvenog života Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji. Tjednik ima i dva mjesečna podlistka: *Hrcko* za djecu i *Kužiš?!* za mlade.

Tjednik izdaje Novinsko izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* iz Subotice, prva profesionalna institucija Hrvata u Srbiji koja je osnovana odlukom Skupštine AP Vojvodine u svibnju 2002. godine. U srpnju 2004. osnivačka prava nad ustanovom preuzelo je Hrvatsko nacionalno vijeće. Suvremena *Hrvatska riječ* oslanja se na tradiciju istoimene novine na hrvatskom jeziku koja je izlazila u Subotici od 1945. do 1956. godine.

Vojnić: U Srbiji se širi narativ koji nepravедno optužuje Hrvatsku za uzrok prosvjeda

Saborska zastupnica i članica Odbora za europske poslove Hrvatskog sabora **Jasna Vojnić** obratila se danas (ponedjeljak, 27. siječnja) na susretu Konfederacije odbora za poslove Unije parlamenata Europske unije (COSAC), povodom početka šestomjesečnog predsjedanja Poljske Vijećem Europe. Ona je čestitala Poljskoj na preuzimanju predsjedavanja Vijećem Europe.

»Moram izraziti zadovoljstvo što je tema pridruživanja zapadnog Balkana Europskoj uniji sve češće prisutna u raspravama. Ovaj proces od ključne je važnosti za stabilnost i prosperitet cijele Europe i vjerujem da će jačanje veza s regijom biti prioritet u predstojećim godinama«, istaknula je Vojnić.

U svom govoru Vojnić, koja je i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, osvrnula se i na trenutačnu situaciju u Srbiji, koja prema njezinoj ocjeni izaziva zabrinutost.

»Svjedočimo porastu društvenih nemira, a prosvjedi studenata, koji zahtijevaju odgovornost za stanje slobode medija i vladavine prava, postali su znak ozbiljne političke krize. Nažalost, u Srbiji se širi narativ koji nepravедno optužuje Hrvatsku za uzrok tih prosvjeda, što je u potpunosti neutemeljeno i štetno za odnose u regiji. Ovaj narativ može dovesti do destabilizacije i vraćanja u prošlost, a to je nešto što moramo spriječiti«, kazala je saborska zastupnica, istaknuvši važnost dijaloga i stabilnosti, te pozvala na zajedničko djelovanje na jačanju europskih vrijednosti kako se ne bismo vraćali u destruktivnu retoriku iz devedesetih, koja samo produbljuje podjele.

»Naša je odgovornost poduzeti konkretne korake kako bismo podržali slobodu, demokraciju i vladavinu prava u regiji, te omogućili budućnost u kojoj neće biti mjesta za podjele, već za suradnju i izgradnju zajedničkog europskog prostora«, zaključila je Vojnić u svom obraćanju u COSAC-u.

Poljska je početkom godine preuzela od Mađarske rotirajuće predsjedavanje Vijećem Europske unije i pod sloganom »Sigurnost, Europo!« Poljska će u sljedećih šest mjeseci predsjedavati Vijećem EU-a.

Premijer Vučević podnio ostavku

Vlada u tehničkom mandatu

Tri mjeseca nakon tragičnog urušavanja nadstrešnice na rekonstruiranom željezničkom kolodvoru u Novom Sadu, gdje je poginulo 15 ljudi, premijer Srbije **Miloš Vučević** podnio je 28. siječnja neopozivu ostavku. Ostavka dolazi u trenutku intenziviranih studentskih prosvjeda i blokada fakulteta, koji su eskalirali nakon napada na studente u Novom Sadu tijekom noći između 27. i 28. siječnja, kada je jedna studentica teže ozlijeđena od strane napadača, koji su, kako tvrde studenti u blokadi, izašli iz prostorija Srpske napredne stranke.

»Gradonačelnik Novog Sada i ja smatramo da smo objektivno odgovorni za ono što se dogodilo u Novom Sadu i spram toga plaćamo svojevoljno političku cijenu i stoga podnosimo ostavke«, izjavio je Vučević osudivši napad na studente, dodajući da će istu odluku donijeti i gradonačelnik Novog Sada **Milan Đurić**.

Ostavkom premijera, u skladu s Ustavom Srbije, prestaje mandat cijele Vlade, koja će do izbora nove obavljati tehničke dužnosti. Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** izjavio je da će u narednih deset dana održati konzultacije s političkim strankama nakon čega će biti donesena odluka o formiranju nove Vlade ili raspisivanju izvanrednih parlamentarnih izbora. Prema njegovim riječima, izbori bi mogli biti održani u proljeće, prije uskrasnih blagdana.

Vučevićeva ostavka dolazi u trenutku kada prosvjedi ne jenjavaju, a blokada sveučilišta traje već dva mjeseca. Demonstracije su započele nakon što se 1. studenoga 2024. godine urušila nadstrešnica novoizgrađenog željezničkog kolodvora u Novom Sadu.

Predsjednik Aleksandar Vučić dan ranije je na konferenciji za medije najavio rekonstrukciju Vlade i smjenu više od 50 posto ministara. Istog dana u Beogradu su održane masovne blokade prometnica na poziv studenata, koji inzistiraju na političkoj i kaznenoj odgovornosti za tragediju u Novom Sadu. Predstavnici vlasti tvrde kako su svi zahtjevi studenata ispunjeni.

Oporbene stranke Vučevićevu ostavku ocijenile su kao »zakašnjelu i nedovoljnu«. Pokret slobodnih građana priopćio je da je »jedini cilj ostavke očuvanje rejtinga Srpske napredne stranke, a ne preuzimanje odgovornosti«. Zeleno-lijevi front pozvao je na kaznenu odgovornost i formiranje prijelazne Vlade. Lider stranke Srbija centar (SRCE) **Zdravko Ponoš** izjavio je da je Vučevićeva ostavka pokušaj predsjednika Vučića da odgovornost za krizu u zemlji »drži barem korak dalje od sebe«. Narodni pokret Srbije inzistira na prijelaznoj Vladi umjesto izbora. Pokret Kreni-promeni predložio je da studentski plenumi i profesori budu ti koji će predložiti ekspertnu Vladu, bez sudjelovanja političkih stranaka.

»Studentski plenumi s profesorima trebaju predložiti ministre«, rekao je **Savo Manojlović**.

Studentski plenumi poručuju da prosvjedi neće prestati dok ne dođe do ispunjenja svih njihovih zahtjeva. Ostaje neizvjesno hoće li vlast raspisati izvanredne izbore ili formirati prijelaznu Vladu, ali jedno je sigurno: kriza izazvana nesrećom u Novom Sadu i reakcijom vlasti i dalje potresa političku scenu Srbije.

H. R.

Bruxelles zabrinut zbog čestih napada na studente u Srbiji

Europska komisija upoznata je da je premijer Srbije **Miloš Vučević** podnio ostavku, ali se ne žele dalje oglašavati o tome.

»Svjesni smo ostavke premijera Srbije i ne bismo posebno komentirali, jer je to unutarnjepolitičko pitanje«, rekao je glasnogovornik EU Komisije **Guillaume Mercier** na pitanje N1.

On podsjeća da je sloboda okupljanja jedno od osnovnih prava u Europskoj uniji i naglašava da je »Bruxelles zabrinut zbog čestih napada na studente, zbog čega inzistira na brzom istrazi incidenata nad demonstrantima«. U Europskoj komisiji kažu da je vlast odgovorna za na-

pade na studente, jer ih je morala zaštititi. »Imajući u vidu napade i ozljeđivanja studenata, uključujući i napad u Novom Sadu, podsjećamo da po Europskom zakonu o ljudskim pravima vlasti moraju zaštititi sudionike skupa od ozljeđivanja ili nasilja onih ljudi ili grupa koje im se suprotstavljaju, traže da se spriječi okupljanje ili ga omeću«, rekao je Mercier.

On je ponovio da Bruxelles s pažnjom prati razvoj situacije u Srbiji, ali nije želio posebno komentirati zahtjeve studenata niti bi li eventualno formiranje prijelazne vlade bilo prihvatljivo za Europsku komisiju.

(N1)

Izjave gradonačelnika Bakića s *Banijskog prela* odjeknule u javnosti

Osude i pravdanje

*Izjave gradonačelnika Bakića s Banijskog prela izazvale osudu DSHV-a i HNV-a, ali i oporbenih stranaka u Subotici, uz poziv nadležnim tijelima da reagiraju * Bakić odgovorio da su ga, na žalost, »neki pogrešno shvatili« i da se njegova izjava u kojoj spominje »ustaše« odnosi na pojedince koji, po njemu, rade protiv interesa države Srbije*

Dijelovi govora gradonačelnika Subotice **Stevana Bakića**, izgovorenog 25. siječnja na *Banijskom prelu* u Subotici, izazvali su reakcije javnosti u gradu ali i šire. Naime, komentirajući aktualna društvena pre-viranja u Srbiji, Bakić je rekao da su »ustaše ponovo napale našu Srbiju« i da »iza svih ovih događaja stoji hrvatska obavještajna služba«. Dodao je i da mu se predbacuje što je u Subotici uveden u službeni uporabu bunjevački jezik i što je u središtu grada pjevao **Baja Mali Knindža** (u oba slučaja neslaganje s ovim odlukama iskazivali su predstavnici ovdašnjih Hrvata). Također je rekao da je zaustavio postavljanje spomenika **Aleksi Kokiću** »jer to nije pjesnik, to je bio suradnik, desna ruka **Mile Budaka**, ustaškog ideologa«. »I da znate – neće ustaše srušiti našu Srbiju«, kazao je gradonačelnik.

»Uvrede i otvorena mržnja«

Ove izjave gradonačelnika Bakića sutradan (nedjelja, 26. siječnja) osudili su Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Hrvatsko nacionalno vijeće, pozivajući istodobno nadležna državna tijela da reagiraju.

DSHV je naveo kako ove poruke predstavljaju »povratak u retoriku prošlosti, ispunjenu neistinitim tvrdnjama, uvredama i otvorenom mržnjom prema Hrvatima«.

»Ovakve izjave predstavljaju neprihvatljiv napad na dostojanstvo i sigurnost hrvatske zajednice u Subotici i šire«, navodi se u priopćenju stranke.

Dodali su i kako se ovakvim postupcima i porukama gradonačelnika Bakića »ugrožavaju ne samo postignuti pomaci u relaksaciji odnosa Hrvatske i Srbije već i sam smisao svake buduće suradnje«.

Također, pozvali su mjerodavna tijela i činitelje u društvu da hitno reagiraju na ovakve istupe. Komentirajući Bakićeve izjave, predsjednica HNV-a te ujedno i zastupnica u Hrvatskom saboru **Jasna Vojnić** navela je na Facebooku sljedeće:

»U svojstvu saborske zastupnice, pozivam Stevana Bakića da iznese dokaze za ove svoje tvrdnje, u suprotnom, rasprava u Europskom parlamentu na ovu temu morat će biti pokrenuta. U istoj izjavi Stevan Bakić imputira ustašku ideologiju svim Hrvatima, pa tako i nama koji živimo u

Republici Srbiji čime direktno inspirira etnički motivirano nasilje spram Hrvata. U svojstvu predsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća javno pozivam državnu tužiteljicu **Zagorku Dolovac** da pokrene kazneni postupak, budući da se ovakva djela gone po službenoj dužnosti«.

»Narušavanje međunacionalnih odnosa«

Bakićeve sporne izjave osudili su i gradski odbori stranaka u Subotici – Stranke slobode i pravde, Nove Demokratske stranke Srbije i Novog lica Srbije kao i Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara i Akcija progresivne Vojvodine. Također, tri oporbene vijećničke skupine u Skupštini grada Subotice – Narodni pokret Srbije, LSV – Vojvođani, ZLF, DZH – Biram Suboticu, Demokratska stranka – predale su prijedlog da se u dnevni red iduće sjednice uvrsti rasprava o postupcima gradonačelnika Stevana Bakića koji je svojim djelovanjem, kako navode, izašao izvan zakonskih nadležnosti, okvira pristojnosti i etičnosti.

Osuda je u ponedjeljak, 27. siječnja, stigla i iz Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Ministarstvo je najoštrije osudilo »neprimjerene i tendenciozne izjave« gradonačelnika Subotice »koje ugrožavaju pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji i stvaraju dodatne tenzije u društvu«.

Kako se dodaje, ovakve izjave istodobno narušavaju međunacionalne odnose u Srbiji i dodatno otežavaju izgradnju i uspostavljanje dobrosusjedskih odnosa između Srbije i Hrvatske. Također, Ministarstvo je pozvalo nadležne institucije na reakciju i postupanje u skladu s propisima.

Gradonačelnikova konferencija za medije

Povodom reakcija dijela javnosti na njegove izjave gradonačelnik Stevan Bakić sazvaio je u utorak, 28. siječnja, konferenciju za medije. On je rekao da su ga, na žalost, »neki pogrešno shvatili« i da se njegova izjava u kojoj spominje »ustaše« odnosi na pojedince koji, po njemu, rade protiv interesa države Srbije. Dodao je i da jednako gleda na sve građane Subotice kao i da ima veliki broj prijatelja Hrvata.

Na pitanje smatra li da su njegove izjave o ustašama koje ruše Srbiju izazvale strah kod Hrvata koji žive u Subotici, Bakić je odgovorio:

»Ne bi trebalo da izazove, a zato danas i držim ovu konferenciju za novinare da pojasnim na koga sam mislio – mislio sam na pojedinačne slučajeve, a to su **Dinko Gruho-njić, Mila Pajić** i njihovi suradnici i njihova udruženja«, odgovorio je Bakić.

On je komentirao i reagiranja predsjednice HNV-a Jasne Vojnić i Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog koje vodi Tomislav Žigmanov. Bakić smatra da su oni trebali reagirati i na, po njemu, ekstremne istupe osoba koja ne podržavaju vlast.

»Ja ih sada pitam službeno da mi odgovore na sve ono što sam ja pobrojao. Znači li njihovo neoglašavanje da su suglasni, da podržavaju? To nema veze. Što se tu nisu oglasili niti osudili govor mržnje niti bilo koji ispad, pogotovo bi se ministar Žigmanov trebao po svojoj funkciji oglasiti. Ili me je možda pobrkao s ovim profesorom (Jovom) Bakićem, pa je mislio njemu se obratiti, pa se meni obra-tio«, upitao je Bakić.

Na pitanje je li moguć susret s Vojnić i Žigmanovim, Bakić je kazao:

»Oni su se prije obraćali za neke stvari i ja sam odgovarao, kad je bilo nekih drugih situacija i napada ja sam odmah reagirao. Uvijek sam za razgovor, samo me trebaju okrenuti. Ja prvi zvati neću nikoga. Pogotovo što su bila ta dva velika događaja, polaganje kamena temeljca za Hrvatsku kuću i njeno završenje i u oba slučaja nisam dobio poziv kao gradonačelnik ovog grada. To su par pitanja za njih zašto je tako bilo«, kazao je Bakić.

Reakcije na press

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pozitivno je ocijenio obraćanje gradonačelnika Subotice Stevana Bakića na konferenciji za medije.

»Iako su u spomenutom obraćanju gradonačelnika Bakića bile uočljive namjere u razjašnjavanju nekakvih društvenih nesporazuma te usmjeravanje pažnje na individualne slučajeve umjesto na opću zajednicu, DSHV opetovano iznosi stav kako je u višekulturnom i multina-cionalnom ambijentu, kakav je Subotica, nužno pristupati javnim komunikacijama s krajnjim obzirom na osjetljivost nacionalnog i kulturnog identiteta svake zajednice. U tom smislu, današnja poruka gradonačelnika o poštovanju svih građana koji iskazuju lojalnost Srbiji, neovisno o njihovoj vjerskoj i nacionalnoj pripadnosti, može doprinijeti jačanju međusobnog povjerenja i solidarnosti«, navodi se u objavi DSHV-a.

DSHV, međutim, ne može zanemariti činjenicu da se pripadnici hrvatske zajednice, koja stoljećima sudjeluje u oblikovanju kulturnog, društvenog i ekonomskog tkiva Subotice i svjedoči odanost demokratskim vrijednostima, često susreću s ne malim izazovima u očuvanju svog identiteta i afirmaciji svojih prava.

»Svaka izjava ili čin koji sadrži negativnu generalizaciju ili implicitnu diskreditaciju bilo koje zajednice javlja se kao smetnja naporima u njegovanju dijaloga i razumijevanja, što bi trebala biti odgovornost svih javnih aktera«, dodaje se.

DSHV je pozdravio izraženu spremnost gradonačelnika na otvoreni dijalog i njegovu izjavu o dostupnosti za komunikaciju s predstavnicima hrvatske zajednice.

»Smatramo da je upravo institucionalna suradnja temelj za rješavanje nesporazuma i za izgradnju partnerskog odnosa, pri čemu dijalog mora biti vođen uzajamnim uvažavanjem, poštovanjem različitosti i zajedničkim ciljem razvoja suživota«, zaključuje se.

Komenirajući konferenciju za medije gradonačelnika Bakića, predsjednica HNV-a Jasna Vojnić navela je da Stevan Bakić, kao javna ličnost, mora snositi odgovornost za izjave s *Banijskog prela*.

»Govor mržnje je apsolutno neprihvatljiv u svakom društvu i za svakog pojedinca, bez obzira na njegovu poziciju ili status. On ne samo da narušava osnovna ljudska prava već stvara atmosferu nesnošljivosti i podjela koje ugrožava društveni sklad i mir. Takav govor mora biti sankcioniran i to na svim razinama – kako individualno, tako i kolektivno, jer njegova šteta ne pogađa samo pojedinca koji ga izgovara već i čitavu zajednicu«, navela je Vojnić.

Dodala je i da Stevan Bakić, kao javna ličnost, ali i kao bilo koji drugi, mora snositi odgovornost za svoje riječi, jer one imaju težak utjecaj na društvo.

»Kazne za govor mržnje trebaju biti jasne, dosljedne i pravedne, kako bi se spriječilo dalje širenje netrpeljivosti i nasilja u društvu«, zaključila je Vojnić.

H. R.

Novo zatezanje odnosa Srbije i Hrvatske

Hrvatske državljanke protjerane iz Srbije

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske preporučilo svojim državljanima da odgode sva putovanja u Srbiju koja nisu nužna. Ministarstvo vanjskih poslova Srbije ocijenilo je »neprimjerenim« što hrvatski dužnosnici optužuju Srbiju jer je protjerala hrvatske državljanke u skladu s »uobičajenom međunarodnom praksom«

Pokušaj diskreditacije studentskih i prosvjetnih blokada »hrvatstvom« nije se zaustavio kod objavljivanja putovnica dvojice studenata Fakulteta organizacionih nauka u Beogradu, novinara i studenata iz Zagreba, *Blokadne kuharice* uvezene iz Hrvatske. Na red su došli i aktivisti nevladinih organizacija.

Početkom prošlog tjedna u Beogradu je održana akademija za nevladine organizacije u organizaciji fondacije *Erste*. Na radionicama je, između ostalih, sudjelovalo i pet državljanke Hrvatske koje svjedoče da su ih u hotelu priveli muškarci u civilu predstavljajući se kao »policija za strance« te ih ispitivali do četiri sata ujutru, nakon čega su dobile rok od 24 sata da napuste Srbiju zbog ugrožavanja sigurnosti, te zabranu ulaska u državu od godinu dana.

Program ovakvih radionica za područje bivše Jugoslavije, središnje i istočne Europe fondacija *Erste* održava se još od 2015. godine, u sklopu programa »Erste NGO Academy«, i ovo nije prvi put da su radionice održavane u Beogradu.

Iz Hrvatske preporuka za izbjegavanje odlazaka u Srbiju

Hrvatska je, zbog odnosa i postupanja prema njihovim državljanima u Srbiji, uputila prosvjednu notu vlastima u Beogradu. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Hrvatske izdalo je potom preporuke državljanima da odgode putovanja u Srbiju koja nisu nužna. Preporuča se odgoda svih putovanja koja nisu nužna, oprez, praćenje aktualne situacije i detaljnije informiranje prije puta zbog zabilježenih neprimjerenih i neosnovanih postupanja tijela Republike Srbije prema hrvatskim državljanima.

»Sve su se sretno vratile kući uz punu podršku Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, koje im je bilo stalno na raspolaganju i pružilo svu potrebnu konzularnu pomoć«, rekao je ministar vanjskih poslova **Gordan Grlić Radman**.

Najavio je da će Hrvatska poduzeti nekoliko mjera protiv Srbije.

»Uputit ćemo prosvjednu notu, upoznat ćemo delegaciju Europske unije u Beogradu o postupanju srbijanskih vlasti i njihovom ponašanju kojim su doveli u ponižavajući položaj hrvatske državljane. Sustavno ćemo prikupiti sve slučajeve maltretiranja hrvatskih državljana i o tome ćemo upoznati Europsku komisiju i poljsko predsjedanje (EU-om) i naravno, revidirat ćemo preporuku o putovanju hrvatskih državljana u Srbiju«, rekao je Grlić Radman.

Oglasila se i Europska komisija, izrazivši zabrinutost zbog privođenja i deportacije »miroljubivih aktivistica ci-

vilnog društva iz zemalja članica EU i regije zapadnog Balkana jer predstavljaju sigurnosni rizik».

Iz Srbije poruka: to je »uobičajena međunarodna praksa«

Ministarstvo vanjskih poslova Srbije ocijenilo je »neprimjerenim« što hrvatski dužnosnici optužuju Srbiju jer je protjerala hrvatske državljanke u skladu s »uobičajenom međunarodnom praksom«. Srbijansko Ministarstvo u priopćenju ističe da bi u reagiranju službenog Zagreba trebalo biti navedeno »što su one zaista radile u Srbiji«.

»Neprimjereno je to što državni dužnosnici i politički akteri Hrvatske optužuju Srbiju za ugrožavanje slobode kretanja i govora«, navodi Ministarstvo i dodaje da su hrvatske državljanke nadležna državna tijela tretirala »u skladu sa zakonskim procedurama i uobičajenom međunarodnom praksom«.

S druge strane, državljani Srbije se u Hrvatskoj često tretiraju na način koji nije u skladu ni sa zakonom, ni s europskim vrijednostima i standardima niti sa zdravim razumom, ističe se u priopćenju i spominje primjer srbijanskog predsjednika **Aleksandra Vučića** koji nije mogao doći u bivši ustaški logor u Jasenovcu. Prema Ministarstvu, na još gori tretman nailaze obični građani Srbije koji su često »na meti uvreda i napada pojedinaca u Hrvatskoj, ali i pravnog nasilja iz kojeg stoji država«.

»Pitanje na koje Republika Hrvatska treba odgovoriti svojoj javnosti jest zašto nitko drugi od hrvatskih državljana koji trenutno borave na teritoriju Republike Srbije

nema nikakve neugodnosti ili specijalan tretman, već su dobrodošli gosti. Ali, taj odgovor bi morao sadržati i informaciju o tome što su osobe koje su predmet reakcija dijela hrvatske političke javnosti zaista radile u Srbiji«, priopćilo je Ministarstvo.

Kako se zaključuje, Srbija ostaje zainteresirana za izgradnju skladnih i produktivnih odnosa sa svim svojim susjedima, uključujući i Hrvatsku, »međutim takvi odnosi moraju se graditi obostranim trudom, a ne gotovo svakodnevnim javnim porukama kojima se u Hrvatskoj proizvodi antisrpsko raspoloženje, i svakako ne grubim miješanjem u političke procese u susjednoj zemlji«.

Usložnjavanje odnosa dvije države

Povodom incidenta koji se dogodio u Beogradu zastupnica **Jasna Vojnić** reagirala je u Hrvatskom saboru. Ona je navela da takvi događaji, koji utječu na sveukupne odnose između Hrvatske i Srbije, a koji bi se morali urediti u skorije vrijeme, sasvim sigurno ne proizlaze iz namjere konstruktivne komunikacije i suradnje.

»Ono što se mi kao Hrvatski sabor moramo pitati jeste nekoliko stvari: jesu li svi događaji, od kojih je ovaj samo jedan u nizu, usmjereni cilju da državljani Republike Hrvatske poželeva zauvijek otići – i iz stanice i iz Srbije? Koji su stvarni razlozi za ovakvo postupanje prema našim državljanima? Ako je sigurnost države Srbije uistinu bila ugrožena, tražimo jasne dokaze i objašnjenja. A ako takvi dokazi ne postoje, onda možemo zaključiti samo jedno – da se radi o politički motiviranom zastrašivanju. Hoćemo li pristati na to da izađemo iz igre samo zbog toga što jedna strana grubo krši pravila osnovnih ljudskih prava?«, upitala je Vojnić.

Ona je pozdravila izjavu hrvatskog ministra vanjskih poslova Gordana Grića Radmana o prosvjednoj noti i mjerama koje će Hrvatska poduzeti na razini Europske unije i poručila da je targetiranje pripadnika druge, u ovom slučaju hrvatske etničke skupine, samo za potrebe dnevne politike odvratanja pozornosti uistinu nedopustivo.

»Vjerujemo da su u strahu velike oči, da masovni prosvjedi u cijeloj Srbiji nisu zanemarivi, no ipak naglašavam kako mi kao Hrvatski sabor, imamo odgovornost jasno stati u zaštitu državljana Republike Hrvatske, ali i poslati poruku da je Hrvatska uvijek na strani pravde, dijaloga i europskih vrijednosti te inicirati da se dijalog po ovom pitanju čim prije uspostavi«, poručila je Vojnić.

Protjerivanje hrvatskih državljanke iz Srbije osudio je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

»Da ne bude ikakvih zabuna ili nesporazuma! Nepotrebno je, bez razloga i štetno, dodatno će usložniti ionako već složene hrvatsko-srpske odnose i zamagliti naše EU perspektive, a Hrvate u Vojvodini staviti u još teži položaj! Stoga, snažna osuda još jednog teško shvatljivog čina«, objavio je Žigmanov na platformi X.

H. R.

Niti živeće tradicije

»Nažalost, ove godine zbog izdanih mjera neki su otkazali dolazak na Prelo. No, ova godina je takva, ali i svaka druga je bila godina za sebe. Ono što je najvažnije jest da Prelo svake godine opstane. I bit će svake godine s manje ili više ljudi. Nama, bunjevačkim Hrvatima je Veliko prelo u krvi i želimo tu ljubav prenijeti i na mlade, koji će jednoga dana nastaviti raditi na organizaciji istog«, kaže Denis Lipozenčić

Ovogodišnje *Veliko prelo*, održano 25. siječnja u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, okupilo je oko 500 ljudi koji su došli zabaviti se, provešeliti se i sačuvati ono baštinjeno. Ova manifestacija bunjevačkih Hrvata po svom postojanju i javnom okupljanju najstarija je manifestacija koja se s ponosom

»Povezuje nas ljubavlju prema tradiciji, druženju i ljepoti naših običaja. Stoga vas pozivam da budemo vjerni toj tradiciji, toleranciji, poštivanju i zajedništvu.«

Okupljene je pozdravio i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine **Milan Bošnjak**, koji je izrazio zadovoljstvo što može biti na *Velikom*

prelu, da, kako je rekao, s ovdašnjim ljudima uživa u ljepoti ove siječanjske večeri.

»Znam, vremena su uvijek teška, uvijek izazovna, ali sam siguran da ćemo svi zajedno na njih znati odgovoriti«, rekao je među ostalim Bošnjak.

Ovogodišnje *Prelo* otvorila je zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** koja je u stihovima pozdravila i domaćine i goste, ali i prenijela pozdrave iz Hrvatske.

Kakav je i običaj, i ove godine u kutu dvorane bila je takozvana živa slika, koja predstavlja nekadašnju sliku prela, a ovogodišnji domaćini bili su **Jasna** i **Antun Kujundžić**, te obitelj **Marine** i **Nedeljka Cvijanov**a s djecom.

Prva *preljska pisma* kao neizostavni dio *Prela* više od stoljeća izvedena je i ove godine, a izveli su je članovi folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, koji su i odigrali *Momačko kolo*, te pozvali i druge da im se pridruže u tradicijskim igrama (kolima). Na natječaj za *preljsku pismu* pristiglo je devet pjesama, a prvu nagradu dobila je **Klara Dulić Ševčić** za pjesmu *Sfumato*, druga nagrada pripala je **Neveni Baštovanović** za pjesmu pod nazivom *Magle sićanja*, a treća **Željki Zelić Nedeljković** s pjesmom *Nebesko prelo*.

Posjetitelji *Velikog prela*, kao i oni aktivni na društvenim mrežama, mogli su glasovati i za *najlipču prelju Velikog prela*. Ovu laskavu titulu ponijela je **Martina Dulić**, za prvu pratilju izabrana je **Lana Vojnić Hajduk**, koja je dobila i najviše glasova na društvenim mrežama, a za drugu pratilju je izabrana **Marija Magdalena Huska**. Kao

održava i danas. Da *Veliko prelo* nije samo puko okupljanje nego da ima svoju povijest i elemente koji ga čine posebnim jest činjenica da se sve do danas na ovom prelu mogu čuti, uz prvu (*Kolo igra, tamburica svira*), i nove *preljske pisme*, da se i danas bira *najlipča prelja*, izrađuje *preljska maramica*, da su na trpezi *krumpirača* i *fanki*, da je tu bunjevačka nošnja, tamburaši, živa slika... I ono najvažnije – ljudi koji to vole.

Vjerni tradiciji 146 godina

Prvo *Veliko prelo* održano je prije 146 godina, a i nakon više od stoljeća, kako je rekao predsjednik OO *Velikog prela* 2025., **Denis Lipozenčić**, ova manifestacija okuplja ljude svih generacija.

i obično, organizatori, HKC *Bunjevačko kolo* pripremili su i bogatu tombolu, a glavna nagrada je bila ljetovanje za dvije osobe na Hrvatskom primorju.

Goste su zabavljali ansambl *Ruže*, klapa *Kampanel*, te **Neno Belan** i *Fiumensi*, a zabava je trajala do kasno u noć.

Prelo u 24 sata

Gosti koji su došli na ovogodišnje *Veliko prelo* bili su iz Subotice i okolice, Sombora, Moštoru i Hrvatske.

»Nažalost, ove godine zbog izdanih mjera hrvatskog Ministarstva vanjskih poslova da se ne preporučuje dolazak u Srbiju, neki ljudi su otkazali dolazak na *Prelo*. No, ova godina je takva, ali i svaka druga je bila godina za sebe. Ono što je najvažnije jest da *Prelo* svake godine opstane. I bit će svake godine s manje ili više ljudi. Nama, bunjevačkim Hrvatima je *Veliko prelo* u krvi i želimo tu ljubav prenijeti i na mlade, koji će jednoga dana nastaviti raditi na organizaciji istog«, kaže Lipozenčić.

No, iza postavljenih stolova, crvenih tepiha, glazbe, rasvjete, igre... stoji nekoliko mjeseci organizacije i 48 sati gotovo neprestanog rada.

»Žao mi je što se to najčešće ne vidi. Što ne možemo prikazati ljudima što je ono što *Velikom prelu* prethodi. Ljudi danas kad dođu, vide stolove, svjetlo, glazbu, sve ono što nudimo, a iza toga je puno posla. Nije u ovome

radio samo Organizacijski odbor, nego ima puno ljudi koji žele pomoći, koji dođu onoliko koliko mogu. Moram priznati da smo sada već dobro rasporedili obveze i svatko svoj tim širi. Drago mi je da ovo nije šou jednog čovjeka. Zapravo, ovo može iznijeti samo tim ljudi koji prije svega ovo voli. Tako samo mogu zahvaliti svima koji su sudjelovali u organizaciji *Velikog prela*. Da njih nema, *Prela* ne bi niti bilo«, kaže Lipozenčić i pojašnjava kako se dvorana dobije na 24 sata, tijekom kojeg treba sve donijeti, pripremiti i postaviti, održati *Prelo*, te potom sve isprazniti i spremiti.

»Prve godine nam se to činilo kao izazov i uspjeli smo. Druge godine smo govorili ako smo mogli prošle, možemo i ove, a sada je to normalno. Iza *Prela* je 'mašinerija' ljudi koji su vrijedni i odgovorni. Vjerujem da će za koju

Najlipče prelje: Lana Vojnić Hajduk, Martina Dulić i Marija Magdalena Huska

godinu stasati novi mladi ljudi koji će ovo preuzeti, a mi ćemo doći, platiti kartu i uživati. Želimo to prenijeti na mlade da i oni vide kako je organizirati *Veliko prelo* odgovornost, ali i čast. Zahvalan sam Bogu što mogu biti dio ove divne povijesti našeg naroda», zaključio je Lipozenčić.

Gosti su na *Prelo* došli organizirano i iz Monoštora, a među njima i **Biljana Ivakić** koja kaže:

»Treći puta smo na *Velikom prelu*. Divno je vidjeti ovoliko ljudi na jednom mjestu koji čuvaju svoje običaje. Mi u Monošturu nemamo ovako nešto i onda nam je radost doći i biti dio ove priče. Nas je prvenstveno privuklo društvo, a budući da volimo

ovo nije nam bilo ni teško ponovno doći. Mi imamo samo pokladni bal u selu, pa onda obilazimo prela i u Somboru i Subotici«.

Marin Šimunić iz Nuštra (Hrvatska) pohvalio se da je protekle četiri godine redoviti gost *Velikog prela*.

»Ovo je ljubav prema običajima, tradiciji. Moji roditelji, didovi i bake usadili su mi tu ljubav od malih nogu. Moj dida je bio organizator prvih *Vinkovačkih jesni* i mi živimo za to, ali volimo doći i na prelo jer je to nešto što mi nemamo u tom obliku. To što su nama *Vinkovačke jeseni*, vama je *Veliko prelo*. Tu su i prijatelji koji nas svake godine ugoste i onda je to još veća radost. Ovdje postoje još neke niti živuće tradicije, a to je poseban osjećaj«, kaže Šimunić.

»Naši roditelji su nas naučili da čuvamo svoje. *Prelo* je naša tradicija i jedno vrijeme nismo dolazili jer su djeca bila mala, ali evo sada smo uspjeli ponovno doći i mogu reći da je svako prelo sve bolje. Uvijek je prisutno dobro raspoloženje i mislim da onaj tko želi uvijek se može dobro provesti. Ove godine su i gosti sjajni, tako da smo baš zadovoljni i sigurno dolazimo i sljedeće godine«, kaže **Jelena Gabrić**.

Velikom prelu su osim navedenih uzvanika nazočili i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske iz Beograda, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, predstavnici hrvatskih institucija, DSHV-a, Crkve i udruga kulture, no iz Grada Subotice nitko nije bio.

Ž. V.

Neno Belan, glazbenik

Sve se vrti oko ljubavi

*Kada se osvrnem unatrag, bilo je uspona i padova, veličanstvenih trenutaka i razočaranja, ali ništa ne bih mijenjao, sretan sam što sam krenuo ovim putem i što je glazba moj poziv u pravom smislu te riječi * Što je više ljubavi u tebi, tvoj je život ispunjeniji, ima više smisla. I o tome pričamo u pjesmama * Glazba je širok pojam, volim istraživati ali da na kraju to ipak bude neki moj zvuk*

Intervju vodio: Davor Bašić Palković

Na ovogodišnjem *Velikom prelu* u Subotici nastupio je i poznati glazbenik **Neno Belan** sa svojim bendom *Fiumens*. Belan ove godine obilježava četiri desetljeća profesionalnog bavljenja glazbom, od trenutka kada je potpisao svoj prvi ugovor s diskografskom kućom. Kako kaže, imao je sreće početi putem glazbe, iako je u to vrijeme bio pri kraju studija na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, što ga je moglo odvesti i u drugom smjeru.

Odlučivši se za glazbeni put, naš sugovornik je u međuvremenu postao »vlasnik« brojnih hitova zabavne i pop-rock glazbe te jedan od deset najizvođenijih hrvatskih autora. Slavu je stekao sa splitskim *Đavolima* i bezvremenskim pjesmama poput *Pričaj mi o ljubavi*, *Stojin na kantunu*, *Jagode i čokolada*, *Ostani uz mene*, *Dugo toplo ljeto*, *Bambina*, *Điri điri* i *Cestom preko Zagore*. Uslijedila je njegova, također zapažena, solo karijera s bendom *Fiumens* iz koje su nastale pjesme *Vino noći*,

Dotakni me usnama, Rijeka snova, Ponoćna zvona, Ludo zaljubljen...

U svojoj dugogodišnjoj karijeri Belan je, među ostalim, nastupao i na *Dori, Zadarskom festivalu, Melodijama hrvatskog Jadrana, Splitskom festivalu*, etnofestu u Neumu te na *Šibenskim večerima dalmatinske šansone* i često osvajao prve nagrade. Godine 2008. s *Fiumensima* je dobio *Porin* za najbolji pop album, a album *Tvornica snova* je 2010. nagrađen *Porinom* u nekoliko kategorija – album godine, najbolji rock album, najbolja izvedba grupe s vokalom i najbolji koncertni album.

Suradnja s **Massimom Savićem** na pjesmi *Zar više nema nas*, za koju je Belan napisao tekst, također je donijela dva *Porina*, za najbolju vokalnu suradnju i za pjesmu godine. Dobitnik je i nagrade Hrvatskog društva skladatelja *Milivoj Koerber* za skladatelja godine.

► **Iza vas je četrdeset godina profesionalnog bavljenja glazbom. Iz ove perspektive, kako gledate na svoju karijeru, kakvi su je sve trenuci obilježili?**

O tome bih Vam mogao pričati jedno tri dana. Ali kratko, kada se osvrnem unatrag, bilo je uspona i padova, veličanstvenih trenutaka i razočaranja, ali ništa ne bih mijenjao, sretan sam što sam krenuo ovim putem i što je glazba moj poziv u pravom smislu te riječi. Tih četrdeset godina vezano je za profesionalno bavljenje glazbom. A i prije toga sam svirao u nekim skupinama, svirali smo klapsku muziku, dvije godine sam svirao mandolinu u jednom triju i tako zarađivao za džeparac. Višeglasje iz klapske muzike mi je čak pomoglo kasnije u pop rock karijeri. A 1985. potpisao sam svoj prvi ugovor s *Jugotonom*. Urednik u toj kući bio je čuveni **Siniša Škarica**. U to vrijeme bio sam na posljednjoj godini studija elektronike i kada mi je ponuđen ugovor bilo je pitanje kojim putem krenuti. Bila je to velika odluka, jer mogao sam propasti kao glazbenik za mjesec dana. Ipak, srce me povuklo glazbi, nije to bila racionalna odluka. Ali krenule su svirke po bivšoj državi, prvi album i eto tu sam gdje sam. Ponosan sam na čitavu svoju karijeru, na sve uspjehe, ali i na neuspjehe, jer su mi oni omogućili da na greškama učim.

► **Jubilej planirate proslaviti i koncertima. Kažite nam više o tome...**

Planiramo veliki koncert 8. ožujka, za Dan žena, u zagrebačkoj Areni. To će nam biti do sada najveći koncert u karijeri. Planiramo svirati četiri sata, duže od **Brucea Springsteena**. Bit će puno gostiju i muzičara na bini, imat ćemo kompletnu gudačku sekciju, udaraljke, klapu... Gostovat će *Cubismo*, moja kćer u dvije pjesme, jedan gost iznenađenja... Što se tiče Srbije, jubilej ću proslaviti 21. ožujka koncertom u Novom Sadu, u SKCNS-u. Planira se i koncert u Beogradu, u MTS dvorani. Jubilej će biti proslava mog načina života, glazbe kojoj sam se posvetio.

► **U karijeri ste napisali više od 250 pjesama. Imate li neke koje biste posebno izdvojili?**

Nemam pjesmu koja mi je najbolja ili najznačajnija, sve moje pjesme su »moja djeca« i iza svake stoji neka priča, neki trenutak iz života.

► **Koje su ključne poruke u Vašoj glazbi? Rekao bih da su one dominantno ljubavne...**

Ljubav je osnovni gradivni element života. Sve se vrti oko nje. Pritom ne mislim samo na ljubav između muškarca i žene, već i na ljubav prema obitelji, djeci, glazbi, hrani, životu općenito. Što je više ljubavi u tebi, tvoj je život ispunjeniji, ima više smisla. I o tome pričamo u pjesmama. Kao autor nisam socijalno angažiran, društvene prilike niti su bile dobre, niti jesu, niti će biti. Imam svoj mikrosvijet koji sam stvorio i u kojem se osjećam dobro. Taj svoj mikrosvijet pokušavam prenijeti publici, da se bar na par sati odvoje od stvarnosti koja zna biti surova.

► **Oprobali ste se u različitim žanrovima glazbe...**

Da. *Đavoli* su bili pokušaj rekonstrukcije zvuka 50-ih i 60-ih godina. Kada je bend prestao s radom, išao sam dalje u solo karijeru, pa sam malo modernizirao aranžmane kao u pjesmi *Vino noći*. Ima kod nas i latino glazbe, *Ivona* je reggae pjesma, ima i ska elemenata. Glazba je širok pojam, volim istraživati ali da na kraju to ipak bude neki moj zvuk.

► **Nakon Đavola, koji su Vas proslavili u Jugoslaviji, 90-ih započinjete solo karijeru. U međuvremenu formiraju se i Fiumensi s kojima ste već 28 godina. Je li prelazak u Rijeku, koja važi kao rockerski grad, utjecao na Vašu glazbu?**

Nakon Splita odlazim prvo u Zagreb, a 1993. mi izlazi prva solo ploča *Vino noći* koja je postigla lijep uspjeh. Tek sam 1995. otišao u Rijeku i od tada tamo živim bazno, iako živim i u Zagrebu, Splitu te Pučišćama na Braču. Svaka od tih sredina ima neke svoje specifičnosti, neke prednosti i nedostatke. Što se tiče Rijeke, ona više nije toliko rockerski grad, ali sigurno da su mi *Fiumensi* dali neki 'touch'. Bubnjar je bio pjevač riječkog benda *Ogleđala*. No, mi smo svi različiti karakteri, kao *Beatlesi*, a svi zajedno smo to što jesmo. *Rijeka snova* jest »tvrdi« zvuk, ali sam u Rijeci napisao i druge pjesme za koje se ne može reći da su rockerske. Trudim se biti svoj, ali okruženje svakako daje neki 'touch'. Inače, što se tiče *Fiumensa*, ista četvorka koja je prvi put popela na binu 1997. penje se i danas.

► **Poznati ste i po suradnji s klapama, a one rado i obrađuju Vaše pjesme...**

Ja sam Dalmatinac po rođenju i odgoju, odrastao sam okružen tim zvucima. Godinama sam se pitao kako spojiti tradicionalnu dalmatinsku glazbu s pop rock izričajem. To sam pokušao još u vrijeme *Đavola* s pjesmom *Bila krila galeba*. No, konkretnije je to bilo 2003. s pjesmom *Srce od leda* koju sam snimio s klapom *More* iz Šibenika.

► **Niste samo glazbenik, već ste otišli i korak dalje: bavite se i produkcijom i aranžiranjem, a radite i primijenjenu glazbu...**

U suradnji s redateljicom **Ninom Kleflin** radio sam autorsku glazbu za kompletna tri dječja mjuzikla – *Buratino*,

Matilda i Čarobnjak iz Oza. Uživao sam u tom radu i peka kao kazališni zanat. Mjuzikli su igrani na *Međunarodnom dječjem festivalu* u Šibeniku. Radio sam i glazbu za predstavu po **Krležinom** romanu *Povratak Filipa Latinovicza* u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu. Volim sve što je vezano uz muziku, ali da je vezano uz muziku (smijeh).

► **Kako Vam se čini današnja glazba?**

Nisam prestručan pričati o tome, ali općeniti dojam je: super celofan a lošiji sadržaj nego prije. Produkcija je otišla visoko, stvarno pjesme fantastično zvuče, nekad smo o tome mogli samo sanjati. Ali kreativnost je malo opala, mada se uvijek nađe nešto dobro. Slušam svu glazbu, i stariju i novu. No, mislim da je zlatno doba popularne muzike iza nas, da je počelo 60-ih a završilo 90-ih godina.

► **Trend je da se sve manje objavljuju albumi, da se ide na singlove. I Vi, čini se, slično razmišljate. Vaš posljednji singl bio je *Regata života*...**

Ja sam jedan među prvima na ex-yu prostoru koji je »skužio« da internet mijenja način slušanja muzike. Prije skoro dvadeset godina, 2003., prestao sam raditi albume. Od pjesme *Srce od leda* nemam albuma, samo

kolekcije singlova, kada ih skupim. Konceptualni albumi danas nemaju puno smisla a i publika je, čini mi se, navikla na singlove.

► **Imate blizu sedamdeset svirki godišnje, što nije mali broj. Otkud energija da i dalje sjedate u kombi, putujete i nastupate?**

Ne znam, spojeni smo na neku univerzalnu energiju koja prolazi kroz nas. Sviranje i koncerti nas drže mladolikim. Mi smo muzičari, nismo pozeri, volimo to čime se bavimo, i to se vidi.

► **Kakva je publika na Vašim koncertima u smislu uzrasta?**

Publika nam je »od 7 do 77 godina«, što bi se reklo. Ima onih koji su odrastali uz moju glazbu pa me još uvijek prate. A mlađi ljudi uglavnom slušaju neku drugu glazbu, ali ima i njih na našim koncertima. I to me veseli. Mladi u publici su sad već dvostruko mlađi od nekih mojih pjesama. To je jedna od ljepota karijere duge četrdeset godina.

► **Daljnji planovi?**

Sad smo fokusirani na zagrebački koncert i jubilej a nakon toga slijede nove pjesme, novi koncerti i nastupi.

Bojana Poljaković-Popović, etnologinja

Baština kroz oči jedne Subotičanke u Zagrebu

Tehnologija u mnogome pomaže da budemo češće u dodiru: kada se sjetim studentskih dana, čuli bismo se jednom ili dva puta mjesečno preko govornice. Reći sada ljudima za to prosto je smiješno i nemoguće zamisliti, kao da je bilo u nekom prošlom životu, a ne prije nekoliko godina. Iako je to sve dobro što se vidimo preko interneta, pratimo drage osobe preko društvenih mreža, imamo osjećaj kao da smo u kontaktu, ali ništa ne može zamijeniti pravi, fizički dodir, zagrljaj i razgovor

Bojana Poljaković-Popović, rođena u Subotici 1986. godine gdje završava osnovnu školu i Gimnaziju *Svetozar Marković* na društveno-jezičnom smjeru, od malih je nogu bila zaljubljena u folklor i tradiciju. Ta strast oblikovala je njen životni put – od studija etnologije i portugalskog jezika u Zagrebu do rada na

očuvanju tradicijske kulturne baštine kroz razne projekte, izložbe i radionice. Danas, kao viši stručni suradnik za kulturne i edukativne programe Centra za tradicijsku kulturnu baštinu u Zagrebu, Bojana uspješno spaja suvremenost s bogatom tradicijom, dok istovremeno njeguje povezanost s rodnom Suboticom i obitelji. U razgovoru za naš list Bojana otkriva kako je odrastanje u Petom kvartu i ljubav prema folkloru oblikovalo njene izbore, zašto je očuvanje kulturne baštine Hrvata u Vojvodini važno te što je sve prošla na svom životnom putovanju. Kroz priču o svojim projektima, radu s ljudima i svakodnevnim izazovima Bojana donosi inspirativnu perspektivu o značaju baštine u današnjem svijetu.

Od Subotice do Zagreba

Kako počinje naš razgovor, Bojana nam otkriva kako je dugo razmišljala tijekom srednje škole što i kako dalje te kako su je uvijek jezici privlačili. Htjela je studirati španjolski jezik jer ima tetu u Španjolskoj i to joj je bilo privlačno.

»Dolazim iz skromne obitelji te kako nismo imali velike financijske mogućnosti za moje studiranje u Novom Sadu ili Beogradu, moj tata se sjetio prijateljeve kćerke koja je studirala u Hrvatskoj. Jednom prilikom ona mi je predložila sve potrebne informacije za studije u Zagrebu, rekla mi je za stipendiju i smještaj u domu, što uveliko olakšava financijski teret studiranja. Tada je država Hrvatska posebice stipendirala studije kroatistike, povijesti i etnologije. Budući da sam bila u folkloru cijeli svoj život, voljela sam to i zanimalo me, studij etnologije mi je zvučio odlično, mnogo primamljivije od kroatistike i povijesti. Pritom, studij etnologije je dvopredmetni i imala sam mogućnost upisati i španjolski koji sam htjela. Tada sam shvatila kako se za španjolski treba polagati predispit, što prije nije bio slučaj. Kako španjolski nisam nikada učila, shvatila sam da nema smisla upisivati taj predmet. Nakon malo razmišljanja, stavila sam na popis željenih predmeta portugalski jezik i u konačnici upisala studij et-

nologije i portugalskog jezika. Etnologija zapravo uopće nije ono što većina ljudi misli, nisu to samo običaji, tradicija, nošnja, baština, zaista je mnogo raznovrsnija i šarolikija. U bilo kom kolegiju mogli smo istraživati ono što nas je interesiralo i prilagođavati temi kolegija, tj. predavanja. U tom smislu, ako se već netko od mojih kolega bavio određenim dijelom etnologije, mogao je nastaviti u tom smjeru. Tako sam i ja istraživala Hrvate Bunjevce jer sam jedino imala vremena istraživati kada sam dolazila doma u Suboticu. Osim što mi je to bilo blisko, bilo mi je i komfornije nego ići na neke terene u Zagorje ili Dalmaciju. To je ono što je obilježilo moje studije, čak mi je i diplomski rad bio na temu tradicijske prehrane bačkih Hrvata Bunjevaca o kojoj sam mislila kako dosta toga znam, ali se pokazalo kako sam imala još mnogo toga naučiti. Bavila sam se i uskrnim običajima, ne samo Hrvata Bunjeva-

ca, išla sam i kod Hrvata Šokaca. Bilo mi je vrlo interesantno sagledati koliko smo blizu geografski, a koliko smo različiti iako pripadamo korpusu hrvatskog naroda. Tijekom studiranja bavila sam se i *Dužijanom* na nekim seminarima, sve neke poznate običaje sam morala promatrati iz vizure moje struke, s distance, sagledati drugačije od onoga tko gleda na isti običaj iznutra. To je jedan zanimljiv dio našega posla. Istraživanje zahtijeva micanje od onoga što istražuješ kako bismo mogli sagledati širu sliku«, govori nam Bojana Poljaković-Popović.

Na pitanje koliko je etnološka baština Hrvata u Vojvodini istražena i dokumentirana kaže kako po njenom osobnom mišljenju nije dovoljno, iako je urađeno mnogo.

»Osobe koje su se time ranije bavile bile su zaista veliki entuzijasti koji su na najbolji mogući način htjeli sačuvati i prikazati sve te običaje. U posljednjih desetak godina na tome se radi drugačije i pristupa se cijeloj tematici sa stručnijeg aspekta. Puno toga se radi, mislim da baština Hrvata u Vojvodini zaslužuje mnogo veću pozornost i više istraživanja pogotovo zato što generacije koje pamte neke starije običaje nestaju. To je problem generalno s

baštinom svugdje, ne samo u Vojvodini, jer osobe koje su bile nositelji te baštine i sve to živjeli više nisu među živima. Mi nemamo kako saznati informacije u odnosu na prije trideset godina kada je tih živućih kazivača bilo mnogo više, a možda su te tradicije bile još i živuće. Sada se pokušava dosta toga obnoviti i revitalizirati, što je zaista pohvalno, samo ne treba ući u zamku idealizacije svih tih procesa koji su se događali. Treba znati razlučiti ono što je važno, jer nisu sve radnje običaji; ako je netko nešto radio, ne znači da je to bio običaj. Treba sagledati sve u širem kontekstu i postaviti na pravilan način. Jedna lasta ne čini proljeće odličan je izraz za analize običaja i njihovu revitalizaciju«, nastavlja Bojana Poljaković-Popović.

Profesionalni život

Bojana je uposlena u Centru za tradicijsku kulturnu baštinu, koji je do 2022. godine nosio ime Posudionica i radionica narodnih nošnji. Na ovom poslu radi već devet godina, plus godinu dana stručnog osposobljavanja koje je provela u Posudionici. Kako kaže, Posudionica je promijenila ime jer im je 2019. godine na organizaciju došao festival Međunarodna smotra folkloru Zagreb, koji je nacionalni festival. Samim time njihova djelatnost nadila je pojam Posudionice i radionice narodnih nošnji.

»Moje radno mjesto je viši stručni suradnik za kulturne i edukativne programe što znači da organiziram programe koji promoviraju tradicijsku kulturnu baštinu, posebice tekstilno rukotvorstvo i narodne

nošnje. Tu osmišljam različite koncerte, radionice, radimo izložbe na kojima prezentiramo našu bogatu zbirku. Radionice tradicijskih tekstilnih tehnika organiziramo za djecu i odrasle, pokušavamo prenijeti znanje s kojim raspolažemo mi i naši vanjski suradnici s kojima mnogo radimo kako bi se ta tradicija održala. U ovom modernom svijetu došlo je do nekih pomaka u poimanju ručnog rada kao nečemu što je vrijedno, ne samo zbog baštinske sfere, nego je vrijedno zbog toga što se promovira mentalno zdravlje. Došlo je do revitalizacije tekstilnih tehnika pletenja, kukičanja, čak i veza kao nekakvog meditativnog sredstva za opuštanje, smirenje i mirniji život«, kaže nam Bojana.

Ono što joj je za ovih deset godina posebice ostalo u sjećanju je projekt koji su radili nakon velike poplave u Hrvatskoj.

»Ministarstvo kulture je 2015. godine pokrenulo projekt u kojem smo mi bili izvršitelji, kroz nas je prošlo mnoštvo materijala i ljudi koji su sudjelovali u tom projektu. Cijela koordinacija bila je na mom šefu, ali sam i ja takođe sudjelovala što mi je bilo vrijedno iskustvo. Drugi projekt koji

bih izdvojila je izložba koja je aktualna već osam godina, to su 'Narodne nošnje kroz objektiv Toše Dabca', koja je moja izložba, još uvijek putuje, bila je diljem Hrvatske i inozemstva. Ono što mi je krivo: nikako je nismo uspjeli donijeti u Suboticu iako smo imali pokušaja«, kaže Bojana Poljaković-Popović.

Upitana o balansu između tradicije i modernih interpretacija umjetnosti i dizajna, Bojana kaže ako se netko bavi pletenjem i plete nekakve umjetničke radove, on je održao tu tradicijsku tehniku.

»Tako isto mislim ako je netko našao inspiraciju u tradiciji i to prilagođava na nekakvo umjetničko djelo ili dizajn, meni je to sve pozitivno. Nama je teško gledati kada netko možda uništi narodnu nošnju pa od nje prekroji i napravi nešto drugo, ali to je također jedan proces koji se događao prije, jer su žene same prekrajale na primjer suknju kako bi dobile bluzu koja je tada bila u modi, sve se to mijenjalo. Teško je odrediti što bi bilo nakaradno, pa je to svijetu ružno, ali po meni svi koji crpe inspiraciju u tradiciji pokazuju nešto pozitivno. Tko kod to uspije estetski lijepo oblikovati, a ima stvarno dizajnera koji to znaju, njima svaka čast«, govori Bojana.

Donedavno Bojana je bila članica ženskog vokalnog ansambla *Zwizde* iz Zagreba, što se, kako kaže, »potrevalo« s njenim dolaskom u Posudionicu, što znači da je deset godina bila njihova članica.

»To je zapravo udruga za očuvanje i promicanje šokačke baštine gdje sam ja bila kao uljez, jedina Bunjevka, što se rijetko kada događa jer su obično Bunjevci u većini u nekim našim krugovima u kojima se nalazimo. Ja sam još jedna *šokirana* Bunjevka, što mi je odličan izraz koji sam čula od *Nataše* koja je u *Kraljicama Bodroga*, rekla mi je jednom prilikom taj izraz i sada ga volim koristiti. Bila sam predsjednica udruge, to je jedna divna priča o djevojkama koje su njegovale tradicijsku kulturnu baštinu Šokaca kroz pjesmu i ples. Žao mi je što više nisam dio toga jer mi je to bio veliki gušt i velika ljubav, ali obveze su mi sada drugačije i moj život to više ne može podnijeti.

Vođenje udruge pretvorilo se u još jedan posao, a trebao bi biti hobi«, kaže nam Bojana.

O svojim profesionalnim planovima za budućnost otkriva nam kako joj je posebno drago što će ove godine raditi koncert u Zagrebu s temom tradicijskih lascivnih napjeva, koncertna tema koju do sada nitko nije realizirao.

»Kad govorimo o lascivnim napjevima, prvo će ljudi pomisliti na bećarce koji zaista mogu biti vulgarni, ali ovim koncertom hoćemo pokazati napjeve koji žive i dalje, koji su u tradiciji i govore o nekakvim pomacima od društvenih normi. Puno tih pjesama koje čujemo ne percipiramo na način na koji bismo željeli kroz ovaj koncert prikazati. Koncert će se zvati *Da sam znala što sad znam*, a nastavak tog stiha ide *ljubila b' se svaki dan*. To je jedan stih koji na neki način prezentira ono što bi se kroz koncert detaljnije obradilo. To planiramo za kraj godine i mislim da će taj koncert biti najizazovnije uraditi pored svih radionica koje imam i svih gostovanja s izložbama koje su nam u planu«, podijelila je Bojana s nama.

Kontakti sa zavičajem

Budući da joj mama i sestra i dalje žive u Subotici, Bojana kaže kako rado ide kući u Suboticu kad god za to ima priliku.

»To nije sada toliko često jer mi je suprug iz Opuzene, iz drugog kraja Hrvatske, pa gledamo pomiriti jednu i drugu stranu. Mama sam djevojčice od dvije i pol godine pa mi je sad draže da svi oni dođu kod nas u Zagreb nego da mi putujemo. Uvijek smo do sada mi bili ti koji idu na sve strane, sva ta putovanja predugo traju, stoga smo suprug i ja odlučili kako će nam biti draže sve ih ugostiti kod nas. Ali dapače, meni je ove godine dvadeset godina od mature srednje škole, već sada smo počeli planirati skupljanje, zaista jesmo i dalje svi u kontaktu. Volim otići u Suboticu, prijatelji su mi u Novom Sadu, ali kada god odem na tu stranu, uvijek imam malo vremena za sve obaviti, sve posjetiti. To razumiju svi koji žive na relaciji Subotica – bilo gdje drugdje. Često kada razgovaramo vraćajući se u Zagreb, budemo premoreni iako smo tamo otišli na odmor. Želja i žurba kako bismo sve vidjeli, sa svima popričali je nešto što mnogo iscrpi. Ponekad kada sam na toj strani, vidim se samo sa sestrom i mamom, nikom drugom se ni ne javim, jer to je jedini način da se na miru izguštam. Sada se i češće čujem s mojima kako imam dijete, pa se zovemo, naravno više zbog male, da se ne lažemo, i to mi je drago. Tehnologija u mnogome pomaže da budemo češće u dodiru: kada se sjetim studentskih dana, čuli bismo se jednom ili dva puta mjesečno preko govornice. Reći sada ljudima za to prosto je smiješno i nemoguće zamisliti, kao da je bilo u nekom prošlom životu, a ne prije nekoliko godina. Iako je to sve dobro što se vidimo preko interneta, pratimo drage osobe preko društvenih mreža, imamo osjećaj kao da smo u kontaktu, ali ništa ne može zamijeniti pravi, fizički dodir, zagrljaj i razgovor«, zaključuje Bojana Poljaković Popović.

Ivan Ušumović

Mogućnosti asocijacija složenih aluzija

Je li vam jasan naslov? E, ako jeste, – a naravno da jeste – onda možemo i na drugi sličan primjer: »Ustaše su ponovo napale Srbiju. Ja uvek nazivam stvari kako treba da nazivam. Iza svih ovih događaja stoji hrvatska obavještajna služba, i mi imamo sve podatke«.

Iza ovih jednostavnih poruka gradonačelnika Subotice **Stevana Bakića**, izrečenih u subotu (25. siječnja) na *Banijskom prelu* – za razliku od tumačenja predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislava Žigmanova**, predsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasne Vojnić**, gradskih odbora Stranke slobode i pravde, Nove Demokratske stranke Srbije, Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara, oko 4.500 Subotičana na nedjeljnom prosvjedu od Prozivke do *Patrije* i mnogo više tisuća onih u svojim domovima – ne krije se govor mržnje neprimjeren ovom gradu nego, shvatili ste to vjerojatno već do sada, kristalno jasna aluzija na profesora Filozofskog fakulteta u Novom Sadu **Dinka Gruhonjića** i studenticu **Milu Pajić**. Jer gradonačelnik stvari uvijek naziva onako kako treba.

Subotički Hrvati, studenti i građani Subotice čijim ušima i dušama ne godi ovakav tip narativa sada ne samo da mogu odahnuti nego bi se trebali pomalo i sramiti zbog toga što su promptno, i bez ikakvog razmišljanja, u izjavi gradonačelnika prepoznali aluziju na sebe kao ustaše, a ne onu pravu i toliko očitu o ustašama iz Novog Sada čije je vršljanje stiglo i do našeg grada. Dinko Gruhonjić, kao što je poznato, a nebrojeno puta potvrdili su to i sâm predsjednik **Aleksandar Vučić** i najpoznatiji istraživački novinar s ovih prostora **Dragan J. Vučićević**, već dugi niz godina radi na rušenju ove države, a **Aleksandru Pajić** i još nekoliko studenata-istoideologa najpreciznije je označio gradonačelnik Kraljeva **Predrag Terzić** pored karte Nezavisne Države Hrvatske, s ustaškim kapama čiji je jedini cilj stvaranje »velike Hrvatske«.

Ali, i pored toga što, kako sam kaže, »ima sve podatke«; i pored toga što iste podatke imaju i takvi autoriteti kao što su predsjednik države, glavni urednik *Informera* i trust najumnijih studijskih obavještajno-političkih analitičara, djeluje gotovo nevjerovatno da su Dinko Gruhonjić i Milla Pajić još uvijek na slobodi i da nesmetano i dalje rovuše protiv ove države, njenog mira, stabilnosti i prosperiteta! Gotovo je nevjerovatno da država pokazuje toliku slabost i da vrhovna javna tužiteljica **Zagorka Dolovac**

još nije našla vremena da protiv istih izda nalog za uhićenje i pokrene kazneni postupak za veleizdaju. Znajući je, vjerojatno je zatrpala gomilom posla kojim se svih ovih godina tako besprijekorno bavi, pa vjerojatno ne stiže i ovo. Ali, što bi rekao stari, gluhi i kljasti spasilac davljeniku: »Čovjek treba biti strpljiv, ne ide sve od prve«.

Ako smo sada utvrdili osnovno gradivo, a vjerujem da jesmo, pokušajmo dokučiti i ono najvažnije: gradonačelnikovu poruku. Kako se iz objašnjenog može razumjeti, iza njegovih saznanja da ustaše ponovno napadaju našu

Srbiju stoji zapravo apel ne samo Zagorki Dolovac nego i svim čašnim Hrvatima, među kojima ima mnogo prijatelja, kao i zavedenim studentima da ne sudjeluju u rušenju države, pa još ako iza toga stoji tako mračna pozadina.

I pored ovako jasnih aluzija, gradonačelnik je u svom nadahnutom i emotivnom govoru – ljudski je to – iznio i par diskutabilnih i par netočnih podataka. Koliko god da osobno volio muziku i stihove estradnog velikana **Baje Malog Knindže**, Bakić bi negdje u podsvijesti – makar samo zbog toga što je gradonačelnik svih Subotičana – morao imati misao o tome da ga veliki dio građana ovdje doživljava kao ekvivalent onoga kako Srbi u Vukovaru doživljavaju muziku, a posebno, stihove **Marka Perkovića Thompsona**.

Koliko god imao razvijenu svijest o ravnopravnosti ljudi koji ovdje žive i koliko god imao skupštinsku većinu, bunjevački govor ne može imati kategoriju jezika, čemu u prilog govori činjenica da takvo što nije potvrdila nijedna katedra za jezik na ovdašnjim fakultetima niti bilo koja relevantna institucija (što ne znači da neće), jer bi se time potkopao najbitniji temelj Bečkog književnog dogovora, ustanovljenog još 1850. Koliko se god divio veličini spomenika koji od *Jadrana* zaklanja pogled prema Gradskoj kući, a s Korzoa prema *Jadranu*, inicijativu za podizanje spomenika kralju **Petru I. Karađoređeviću** podnio je (o trošku građana) Bakićev prethodnik na funkciji gradonačelnika **Bogdan Laban**. I konačno: **Aleksa Kokić**, kao »saradnik, desna ruka **Mile Budaka**«, umro je od bolesti kao vojnik Kraljevine Jugoslavije 17. srpnja 1940. na Centinju. Dvije stotina šezdeset i sedam dana prije uspostave Nezavisne Države Hrvatske.

Z. R.

U Moroviću obilježena 200. obljetnica od rođenja Janka Tombora

Svećenik, književnik i političar

Tombor je vezan i za Srijem, bio je dekan u Erdeviku i župnik u Moroviću. Njegova najpoznatija priča je upravo »Božjak morovički«

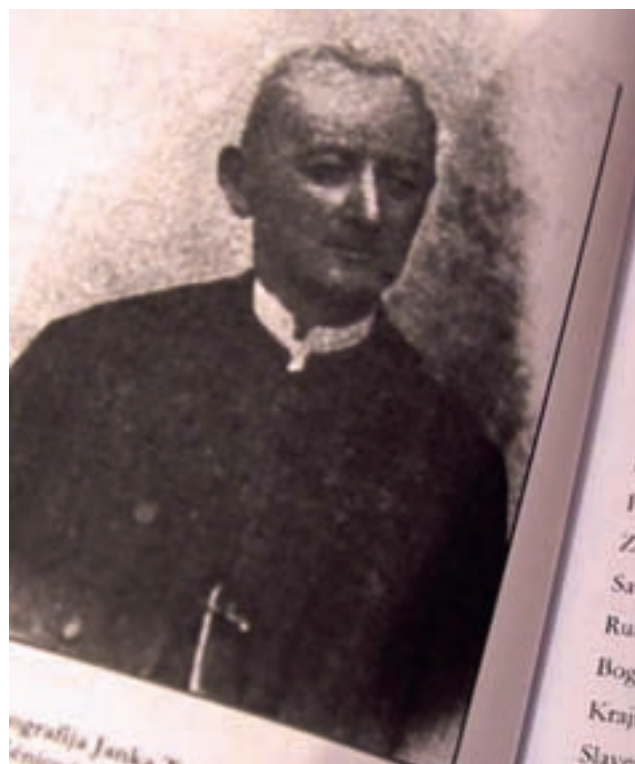
D vijestota obljetnica od rođenja svećenika, književnika, povjesničara i političara **Janka Tombora** obilježena je u morovičkoj župi 26. siječnja. Program je započeo svetom misom u župnoj crkvi sv. Roka koju je predvodio srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina** u zajedništvu sa župnikom domaćinom preč. **Nikicom Bošnjakovićem**. U župnoj kući održano je predavanje,

stručno-znanstveni skup na kojem je upozoreno na nužnost novog čitanja i revalorizacije Tomborovog djela i općenito hrvatskog romantizma i prikazan film o životu i djelu Janka Tombora nastao povodom stote obljetnice njegove smrti.

Povezivanje dvaju naroda

Janko Tombor je hrvatski književnik, svećenik, političar (saborski zastupnik u više mandata te zastupnik u Ugarsko-hrvatskom saboru). Rođen je u Žilini (Slovačkoj) 7.

siječnja 1825., a umro je 30. siječnja 1911. u Đakovu. Slovačkog je podrijetla, poznat i priznat u vrijeme hrvatskog književnog romantizma (pedesetih i šezdesetih godina XIX. stoljeća), a potom uglavnom zaboravljen. Đakovački kulturni krug objavio je tri knjige s njegovim pjesmama (*San*, 2008.) i pričama (*Božjak morovički*, 2009., *Kula na Dunavu*, 2009.). Posebno je bio popularan kao pisac historijskih pripovijedaka. Za pripovijetku *Hajdukova zaručnica* Tombor je dobio 1854. plebiscitom *Nevenovih* čitatelja nagradu u ducatima, istoga dana kad i **Botićevo Pobratimstvo**. Autori dokumentarnog filma o Janku Tomboru su redatelj **Zlatko Mesić** i dopredsjednik Društva hrvatskih književnika **Mirko Ćurić**. Profesor Ćurić na početku je programa upoznao okupljene s biografijom ovog svestranog svećenika.

»Tombor se kao mladi student u Pešti približio hrvatskim studentima i preporoditeljima u to doba. Dolazi u Đakovo gdje završava sjemenište. Postao je svećenik i preuzeo hrvatski jezik i književnost kao svoj način izražavanja. Službovao je po brojnim katoličkim župama. Između ostalog, ostavio je veliki trag na prostoru Srijema, gdje je bio dekan u Erdeviku i morovički župnik. Bio je

izabran i za zastupnika u Hrvatsko-ugarskom saboru u Pešti. Njegova najpoznatija priča, zbog čega smo u Moroviću, je *Božjak morovički*. To je priča u kojoj on opisuje Morović iz XIII. stoljeća u vrijeme kada su tu bili samostani templara i kada je Morović bio važno mjesto zbog svog strateškog položaja. To je jedna romantična priča koja ima određeni zaplet vezan uz tadašnji način izražavanja koji je morao privući publiku i govori o povijesti ovoga prostora«, ističe Mirko Ćurić i dodaje da je jako važno podsjećati javnost na važne ljude koji su ostavili velikog traga i koji su prepoznatljivi ne samo u Hrvatskoj i Slovačkoj nego i na prostoru Srijema.

»Tombor se zalagao ne samo za razvitak hrvatske kulture i književnosti nego i u radu i za određene projekte u ugarskom saboru, poput gradnje pruga i melioracija rijeke. Njegov prinos svekolikom životu cijelom ovom prostoru bio je jako važan. Tombor je na temelju povijesti nastojao pokazati da su Hrvati, katolici na ovim prostorima, punopravan, ravnopravan narod i da trebaju ostati tamo gdje su živjeli i njihovi preci. Tombor je jedan od najvažnijih književnika koji je povezao Hrvate i Slovačke. Njegova književna djela i danas su živa i vrlo lijepa i vrijedi ih pročitati«, zaključio je Ćurić.

Zalog za budućnost

Biskup Svalina je ovaj događaj u Moroviću istaknuo kao značajan u čuvanju sjećanja na velike ljude koji su obilježili epohu svoga vremena.

»Želimo probuditi sjećanje na velikane naše Srijemske biskupije koji su obilježili svoje doba i dali veliki doprinos, kako u pastoralnom tako i na književnom i političkom dje-

lovanju svoga vremena. Srijem je obilovao znamenitim osobama kao što je župnik Janko Tombor. Čuvajući uspomenu na njega želimo buditi i svoje osjećaje duhovnoga života i preporoda. Željeli bismo obilježiti spomen pločom ili drugim obilježjem velikane ovoga prostora. Jedna od njih je i za Janka Tombora koji je dao svoj veliki doprinos za Srijem i Srijemsku biskupiju. Da se ne zaboravi i da taj spomen trajno živi u narodu ovoga kraja, posebice hrvatske zajednice koja živi ovdje«, istaknuo je biskup Svalina.

Redatelj filma o Janku Timboru je Zlatko Mesić, koji je do sada snimio više od 50 dokumentarnih filmova, rekao je:

»Snimanje filma bilo je izuzetno zahtjevno zbog činjenice da imamo samo jednu fotografiju Janka Tombora. U film smo uključili i našeg poznatog glumca **Darka Milasa**, koji je glumio Tombora i čitao njegove pjesme. Uspjeli smo prenijeti kroz film razdoblje u kojem je živio. Drago mi je što smo osim dokumentarnih filmova o đakovačkim književnicima snimili i ovaj film, kako bismo ga sačuvali za našu bivšu Đakovačku biskupiju gdje pripada i područje gdje je svećenik Tombor djelovao i radio. Svaki dokumentarni film ostavlja svoj trag i daje svoj pečat u očuvanju hrvatske kulture u cijeloj regiji«.

U Morović su došli i predstavnici Srednje strukovne škole *Antuna Horvata* iz Đakova. Po završetku programa profesorice **Nevenka Kokalović** i **Marija Katilović** okupljene su poslužile slovačkim slatkim i slanim delicijama koje su pripremili sa svojim učenicima u čast svećenika Tombora.

S. D.

Somborski sajam peradarstva

Revija pernatih i krznenih ljepotana

Odgajivači golubova, ukrasne peradi, ptica i kunića u svoj kalendar posljednji vikend u siječnju upisuju kao datum Međunarodnog sajma peradarstva koji svaki odgajivač koji drži do sebe ili preciznije – svojih životinja, ne propušta. A i kako bi kada je somborski sajam, s tradicijom dugom skoro pol stoljeća, jedan od tri najveća u Europi. I nije slučajno što je baš u Somboru jer se rijetko koji grad kao Sombor može podičiti da ima četiri priznate pasmine golubova i jednu priznatu pasminu peradi. To su somborski *bijeli gačasti*, *somborski dugokljuni letač*, *somborski plavosrčasti*, *somborski žuti golub* i *somborska kaporka*.

»Imam 66 godina i isto toliko golubarskog staža. S golubovima sam rođen. Djed je bio golubar, otac, ja, sin i unuci sada. Držim *poštare* za natjecanja, a za izložbe *somborske dugokljune* u više boja, *somborske bijele*, *gačaste* i *dalmatinske gimple*. *Somborski dugokljuni* jedna je od najstarijih pasmina, a *dalmatinska gimpla* novija je pasmina u Vojvodini«, kaže **Josip Gromilović** iz Sombora.

Zbog novog prostora u kome se sajam održava ove godine bilo je manje eksponata, ali su odgajivači odabrali one najkvalitetnije. Ocjena je to i **Slobodana Svrkote** koji je ocjenjivao kuniće.

»Svaka pasmina ima svoj standard. Kod kunića se ocjenjuje opći dojam, težina, kvaliteta krzna, pa potom obilježja pasmine. Ove godine dominantna je bila pasmina *orijaš*. To je najveća pasmina među kunićima. Brojni su bili primjerci *novozelandskog bijelog kunića*«, kaže Svrkota.

Sajam je i ove godine imao međunarodni karakter, a za to su se potrudili odgajivači iz susjednih zemalja. Kako Srbija nije u Europskoj uniji, otežan je dolazak odgajivača iz zemalja EU, pa su međunarodni karakter sajmu dali prije svega odgajivači iz Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, ali i jedan sudac za ocjenjivanje golubova iz Hrvatske. Završnica sajma bila je burza sitnih životinja kroz koju je ove godine prošlo nekoliko tisuća ljudi. Somborskim učenicima podijeljeno je 5.000 besplatnih ulaznica.

Z. V.

Subotička Kalvarija

Reprezentativniji i lakši prilaz

O d ljeta prošle godine prilaz Kalvariji u Subotici reprezentativniji je i, prije svega, lakši, zahvaljujući novim stepenicama čiju je izgradnju inicirala subotička župa Uskrsnuće Isusovo kojoj ova kalvarija pripada. Ovu je investiciju isfinanciralo subotičko Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, nositelj radova bila je građevinska tvrtka *ForM inženjering*, a njihov izvođač Samostalna zanatska radnja ZRG.

O navedenim radovima župnik župe Uskrsnuće Isusovo vlč. **Vinko Cvijin** kaže:

»Naša je Kalvarija tako je pozicionirana kao da je svojevrsna kapija u ulasku u Suboticu sa strane Sombora. Naime, prvi sakralni objekt s kojim se susrećemo jest slavluk, kapija Kalvarije, koja je, rekao bih, baš upečatljiva jer je povišena na nekom brdašcu. Međutim, tijekom dugog niza godina ta je kapija bila polufunkcionalna. Postoje tri kapije, međutim samo ona s desne strane se mogla otvoriti, a ostale dvije nisu jer je urasla trava, zemlja je bila povišena, a tu je i kamena stepenica koju je zemlja pogurala. Zbog toga se znala napraviti velika gužva, osobito na Veliki petak kad dolazi veliki broj ljudi. A sam ulazak u Kalvariju je bio kao da se penješ preko nekog brdašca, što je posebno bilo nezgodno za starije te za roditelje s malom djecom, pogotovo kada je blato. Nije bilo niti reprezentativno, niti praktično. Zato smo u Pastoralnom vijeću u župi razgovarali na tu temu i ponovno smo uspostavili suradnju, kao u slučaju s izgradnjom parkinga iza crkve, sa subotičkim JP-om za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje. Prošle godine nakon

Uskrsa predložili smo da bismo voljeli napraviti to stepenište, da to bude prikično, korisno za invalide, za majke s malom djecom u kolicima, ali i estetski privlačno. Svi ti radovi izvedeni su na javnoj površini i to je nešto što s jedne strane treba zajednici vjernika, a s druge u korist je urbanističke ljepote našeg grada pa je to zapravo savršen spoj te naše suradnje«.

U ovoj subotičkoj župi i za ovu godinu imaju planove što se tiče radova i rekonstrukcija, a njih ne nedostaje ni u idućim godinama, no za one ozbiljnije treba osigurati više sredstava.

»Ove godine u planu je obnova vjeronaučne dvorane, da se dotjera i vizualno i funkcionalno, a na krovu da se zamijeni crijep. Također želimo proširiti prozore u dvorišnom dijelu te napraviti nadstrešnicu. Tu su i ozbiljniji i zahtjevniji radovi koje planiramo u idućim godinama. Naime, Kalvarija, osim ulaza, kapije i ograde, ima i 14 postaja koje je načeo zub vremena pa i one zahtijevaju obnovu. Tu je i kapelica koja je do pola bila vlažna pa smo kupili aparat za izvlačenje vlage i to ide uspješno. Atmosferske vode su prouzročile njezino pucanje jer je voda curila ispod temelja budući da oluci nisu bili dovoljno dugački da odvedu vodu, to smo sanirali. Obnoviti treba i ogradu. No, svi ti radovi ovise o proračunu župe kao i od visine dobivenih sredstava putem projekata, odnosno prekogranične suradnje. Kako će to biti, tko će pomoći, vidjet ćemo, ali svakako će se raditi na tome«, kaže vlč. Vinko Cvijin.

I. Petrekanić Sič

Marija Kovač, modna dizajnerica, vokalna solistica i povrtlarka

Kreativna svakodnevnica

Na salašu najviše radim iz ljubavi, ali ne prema poslu već prema Vladi. Jako volim raditi s ljudima pa me taj dio u šivaoni s mušterijama obogaćuje. Pjevanje mi je ljubav od malih nogu i nešto što zaista radim s lakoćom

»Sada radim privatno, samostalno, sa svojim kolegicama krojačicama. Konkretno, krojačica **Slavica Temunović** primila me je u svoju radionicu gdje sam nastavila s tim poslom. Najviše šijem ženske haljine, a kreiranjem i izradom vlastite kolekcije sam prestala jer napraviti reviju je izrazito skup posao i najčešće se ne isplati. S druge strane, u radu sa ženama o tome kakva treba biti haljina, od samog početka do kraja, u tom kompletnom procesu moja kreativnost dođe do izražaja. To je možda duži put od onog da napraviš nešto što sam želiš, to je nešto što je vrlo plemenito i što me obogaćuje. To je situacija gdje s mušterijom ulaziš u razgovor, pokušavaš biti dio njene želje i izričaja i ona te uvršta u njen put stvaranja nečeg lijepog«, ističe Marija te dodaje kako posebno voli kreirati vjenčаницe:

»To posebno volim, vjerojatno i zbog vlastitog iskustva. Vjenčаницa nije samo haljina i želim kod svake mladenke probuditi svijest da je to zaista nešto posebno. Kroz svoju vjeru ne želim

da to prođe samo tako, već u nekom vjerskom ozračju da je to jedan važan sakrament, važna odluka i zato ističem važnost i te haljine. To mi posebno znači i zato često moje kolegice i ja mladenke ispratimo s molitvom pa i sa suzama radosnicama zato što smo skupa proživjele nešto što je važno u životu te osobe«.

Zanimanje za ovaj posao Mariji je počelo kroz rad nje-tete i krštene kume **Marije Šabić**, poznate subotičke modne kreatorice.

»Često sam kao mala odlazila u njen butik i ta slika njenog rada, u njenom butiku s mušterijama, meni je bio uzor kako to treba izgledati. Kada sam se odlučivala u srednjoj školi kako ću i gdje ću, također sam često bila u njenom butiku kad je radila s mušterijama, maturanticama i sve mi je to bilo blisko. Uvidjela sam da neću pogriješiti ako krenem njenim koracima jer mi je ona u svakom smislu bila uzor i podrška«, kaže Marija Kovač.

Mariju Kovač, rođenu **Jaramazović**, mnogi u Subotici, ali i šire znaju kao vokalnu solisticu i izvođačicu duhovnih i svjetovnih pjesama na raznim festivalima, koncertima te priredbama ovdašnje hrvatske zajednice. Budući da je završila modni dizajn, bavi se i šivenjem ženskih haljina i vjenčаницa, a preseljenjem na salaš prije nešto više od deset godina počela se baviti i povrtlarstvom.

Izrada ženskih haljina i vjenčаницa

Nakon završetka studija u Zagrebu Marija Kovač kao master modnog dizajna vratila se u Suboticu gdje se u jednom iznajmljenom prostoru u gradu bavila svojom profesijom devet godina. Bilo je to do 2021. kada je zbog korone morala zatvoriti butik, no nije se prestala baviti šivanjem.

Glazba oduvijek prisutna

Glazba je, ističe Marija, oduvijek bila prisutna u njenoj obitelji.

»Uvijek smo bili okruženi folklorom, glazbom, stric **Stipan Jaramazović** je godinama vodio Subotički tamburaški orkestar, završila sam nižu Glazbenu školu u Subotici. Od vrtića sam nastupala na priredbama, imala nastupe u crkvi. Tu je potom solističko djelovanje u STO-u, zatim na raznim koncertima, smotrama, festivalima – Festivalu duhovnih pjesama *HosanFest*, *Festivalu bunjevački pisama*. Kad nešto radiš srcem i kad ti Bog da neki dar i talent, to koristiš i nije ti teško.«

Tijekom proteklih godina za Marijine nastupe napisano puno pjesama pa je tako prije 15 godina izdala svoj CD s duhovnim pjesmama pod nazivom *Hajdemo zajedno* kada je i priređeno njegovo predstavljanje u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

»Taj CD izašao je skupa s knjigom proze koju je pisala moja mama **Mirjana Stantić**. Ona je objavila knjigu, ja sam izdala CD, isti naslov i skupa smo napravile tu promociju. Za mene je to velik uspjeh, drago mi je da imam svoj CD sa svojim pjesmama, ali bih voljela da se one mogu malo češće izvoditi. U posljednjih nekoliko godina za moje je izvedbe napisano još puno pjesama, malo manje duhovnog karaktera, ima ih dosta koje sam pjevala na *Festivalu bunjevački pisama* namjenski pisanih za njega, tako da se do sada nakupilo toliko svjetovnih (tamburaških) pjesama da bi ih bilo i za dva CD-a. Nastojim biti aktivna i kao vokalna solistica i kao vokalni izvođač jer mislim da na taj način proslavljam i Gospodina, a i koristim talent koji imam. Članica sam Molitvene zajednice *Proroci*, a nastupam i na raznim priredbama i manifestacijama u okviru ovdašnje hrvatske zajednice. Budući da je prošlo 15 godina od izdavanja mog CD-a, bilo bi lijepo i bila bih radosna da se ta svojevrsna obljetnica obilježi na neki način, možda jednim solističkim koncertom«, prenosi nam svoju želju Marija Kovač.

Život i rad na salašu

Nakon udaje 2014. godine sa suprugom **Vladom** sele se na obiteljski salaš

na Čantavirskom putu. »Budući da suprug nakon što je završio master građevine nije mogao naći posao, počeli smo se baviti uzgojem povrća. Krenuli smo s jednim plastenikom, a sada ih imamo pet. Dio povrća gajimo i na otvorenom prostoru. Nekada su to bili salata, krumpir, kupus i paprika, a sada samo salata i paprika. Također, suprug se bavi i ratarstvom. Osim toga, moja mama je na površini od nešto više od jednog hektara zasadila lješnjake i odnedavno imamo certificiranu organsku proizvodnju lješnjaka, a od ove godine krenuli smo i s prodajom. Naravno, i ja sam uključena u poslove oko povrtlarstva i maksimalno se dajem. Malo bude naporno u kombinaciji sa šivanjem, jer kad je sezona na salašu, sezona je i u šivaoni. Bude teško i mnogi me pitaju kako sve uspijevam, na što samo kažem – pa ne stojim. Često se dogodi da sam sat-dva prije nekog nastupa kopala na njivi, ali to mi ne predstavlja problem«, navodi Marija Kovač koju smo na koncu pitali koji od svih navedenih poslova najviše voli raditi:

»Teško mi je izdvojiti bilo koji posao. Na salašu najviše radim iz ljubavi, ali ne prema poslu već prema Vladi. Jako volim raditi s ljudima pa me taj dio u šivaoni s mušterijama obožuje. Pjevanje mi je ljubav od malih nogu i nešto što zaista radim s lakoćom i bačo mi uvijek govori 'Idi dok te zovu'«.

I. Petrekanić Sič

Plinifikacija 15 prigradskih naselja u Subotici

Nova nada za više od 14.000 kućanstava

Prvi koraci projekta planirani su za početak 2025. godine i uključuju izradu tehničke dokumentacije, dobivanje potrebnih dozvola i izvođenje pripremnih radova

U druga građana Zelena oaza pokrenula je u travnju 2024. peticiju pod nazivom »1 dinar za priključak plina«, zajedno s lokalnim stanovnicima. Kao rezultat toga vijećnici Grada Subotice usvojili su plan plinifikacije 15 prigradskih naselja u prosincu 2024. godine. Time se otvara novo poglavlje u rješavanju dugogodišnjeg problema žitelja grada Subotice, a projekt će provesti tvrtka *Srbijagas*, koja je ujedno i investitor u, može se reći, obnovljeni projekt. Ova odluka omogućuje realizaciju jednog od najvažnijih infrastrukturnih projekata za Suboticu i njena okolna naselja. Projekt plinifikacije podrazumijeva izgradnju više od 500 kilometara plinske mreže, uključujući 7,5 kilometara magistralnih plinovoda. Ukupna vrijednost radova iznosi 37.799.800 eura, a kada bude završen, omogućit će da više od 14.000 kućanstava, kao i brojni gospodarski subjekti, dobiju pristup ekonomičnom i ekološki prihvatljivom izvoru energije. Ovaj projekt obuhvaća naselja poput Hajdukova, Kraljevog Briga, Bačkog Dušanova, Tavankuta, Višnjevca, Mirgeša i drugih, koja su desetljećima čekala na priključenje na plinsku infrastrukturu. Ovaj projekt ima za cilj ravnomjerniji razvoj svih dijelova grada, uz podizanje kvalitete života u prigradskim sredinama. Plinifikacija je ključna za stvaranje boljih životnih uvjeta u ovim naseljima, ali i za gospodarski razvoj područja koje ima veliki potencijal za poljoprivredu, obrtništvo i turizam.

Sjećanje na nedovršene radove

Ovo nije prvi pokušaj plinifikacije subotičkih naselja. Još 2006. godine privatna tvrtka *Telefonija* započela je projekt plinifi-

kacije u 12 prigradskih mjesnih zajednica, ali je projekt obustavljen kada je tvrtka otišla u stečaj. Tada je postavljeno 350 kilometara plinske mreže i izgrađene su dvije mjernoregulacijske stanice, u Novom Žedniku i Mišićevu (koja nije dovršena), no mreža nikada nije stavljena u funkciju. Tadašnji projekt, koji je koštao oko 11,5 milijuna eura, ostavio je naselja Žednik, Novi Žednik, Đurđin, Čantavir, Bačko Dušanovo, Bajmak, Tavankut, Višnjevac, Mirgeš, Mala Bosna, Bikovo i Verušić bez mogućnosti korištenja plina, što je za mještane značilo višegodišnje oslanjanje na skuplje i manje ekološke izvore energije.

Tome Vojnić Mijatov, mještalin Donjeg Tavankuta, dobro se sjeća gorepomenutog neuspjelog pokušaja provođenja plinske mreže.

»Budući da je firma *Telefonija* otišla u stečaj, cijeli projekt je završio na sudu zbog imovinsko-pravnih odnosa. Cijevi su postavljane diljem Gornjeg i Donjeg Tavankuta, na sve strane, gdje ima i gdje nema kuća. Kada je rađen fiksni telefon, iskoristili su priliku i položili su u zemlju plinske cijevi. Osim Tavankuta, Mirgeš je također

nigdje te instalacije nisu bile pravilno ucrtane. Naspram ulaza u kuće čak su postavljane deblje cijevi kako teret od prikolica, traktora i ostalih strojeva ne bi oštetio postavljenu instalaciju. Po mom mišljenju, mreža je dobro razgranata, kada su se ljudi prvobitno bunili zbog postavljanja cijevi prema Čikeriji, svima sam govorio kako ne znamo kakve će biti tendencije naseljavanja nakon petnaest ili dvadeset godina. Možda će unučad naslijediti zemlju od djedova na kojima je ostao ucrtan salaš, pa će na tom mjestu lakše podići neku novu kuću ili vikendicu zbog već postojećeg stanja u katastru. Ako to urade, teoretski bi mogli tada imati sve potrebne priključke za grijanje«, rekao je Tome Vojnić Mijatov.

Odluka Skupštine grada

Kako smo rekli na početku teksta, zahvaljujući inicijativi i zajedničkom naporu građana, lokalne samouprave i države, plinifikacija ponovno postaje stvarnost. Razgovarali smo s članicom vijećničke grupe Skupštine grada Subotice »DSHV – SPP – Za pravednu Suboticu« **Mirom Tumbas**, budući da je i sama žitelj Donjeg Tavankuta.

»Na šestoj sjednici Skupštine grada Subotice u okviru pete točke dnevnog reda bilo je razgovora o plinifikaciji prigradskih naselja na teritoriju Grada Subotice koja još nemaju plin. Budući da je plin već proveden u Subotici, na Paliću, Kelebiji i Šupljaku, došao je red na ostala naselja da dobiju svoju plinsku mrežu. Ono što je interesantno jeste kako za izradu projektno-tehničke dokumentacije i izvođenje radova gradu nisu potrebna budžetska sredstva, već sredstva osigurava *Srbijagas* kao i strateški partner. Sredstva potrebna za realizaciju ovog projekta iznose 37.799.800 eura i to osigurava *Srbijagas* za 2025. godinu. Predviđa se fazna izgradnja. Na Skupštini smo imali priliku čuti kako je Gradsko vijeće donijelo odluku o davanju odobrenja, a Skupština grada je također izglasala odluku o usvajanju programa plinifikacije. Naša vijećnička grupa je također glasovala za

usvajanje ovog programa«, rekla je Mira Tumbas.

Prvi koraci projekta planirani su za početak 2025. godine i uključuju izradu tehničke dokumentacije, dobivanje potrebnih dozvola i izvođenje pripremnih radova. Očekuje se da će radovi biti završeni u najkraćem mogućem roku kako bi stanovnici što prije osjetili prednosti suvremenog načina grijanja. Završetkom projekta cjelokupno područje Subotice bit će pokriveno plinskom mrežom, čime će se značajno smanjiti emisija štetnih plinova i doprinijeti zaštiti okoliša. Osim toga, plinifikacija će omogućiti uštede u kućanstvima i pružiti dodatnu sigurnost korisnicima, osobito u zimskom razdoblju.

I. U.

dobio plinsku mrežu, čak je infrastruktura postavljana na rubne dijelove Mirgeša prema Čikeriji gdje su nekada bile kuće, a sada se tamo nalazi šuma. Njima su bili bitni podaci iz katastra: ako je bila ucrtana kuća, oni su cijevi postavili, bez obzira kakvo je faktičko stanje na terenu. Podstanica u Mišićevu nije završena, ona je trebala biti ključna za dopremanje plina do Gornjeg Tavankuta odakle bi se dalje provodio do Donjeg Tavankuta i Mirgeša. Tada je po selu sve bilo iskopano, na svakoj strani ulice je bio kanal i tada su postavljene razne žice i cijevi ispred svake kuće. Trajalo je to dosta dugo, bilo je mnogo problema oko kidanja ranije postavljenih instalacija, telefonskih žica, struje, jer je očito bio problem što

U povodu 1.100 godina Hrvatskog Kraljevstva

Vratiti ploču iz 1925. godine

Subotica je grad koji ima lijepu i značajnu prošlost. Takva prošlost bi trebala biti adekvatno obilježena i spomen pločama kojih u Subotici, po mom mišljenju, ima malo. Trebalo bi obilježiti značajne događaje, ličnosti iz kulture, politike, sporta... Ne može sve biti obilježeno spomenicima i bistama oko Gradske kuće, ali se

za oslobođenje Subotice na ulazu u željeznički kolodvor iz 1966.; kakva je sudbina spomen ploča **Jovanu Mikiću Spartaku**; je li sačuvana spomen ploča postavljena povodom obilježavanja 1.000 godina Hrvatskog Kraljevstva (postavljena 20. 9. 1925. na Trgu kralja Tomislava); je li sačuvana spomen ploča s nekadašnje zgrade *Pučke kasine* (danas Ulica Petra Drapšina 8) postavljena 15. 8. 1936. u povodu 250. obljetnice glavne seobe Hrvata Bunjevaca s tekstem pjesme **Alekse Kokića** *Za ljepšu budućnost*.

Naime, ove se godine navršava 100 godina kako je postavljena spomenuta na Trgu kralja Tomislava. Kako se ove godine obilježava 1.100 godina Hrvatskog Kraljevstva bilo bi lijepo da se ploča ponovno postavi na isto mjesto. To bi ohrabrujuće djelovalo na pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Subotici te Srbiji.

Isti bi slučaj bio i s mramornom pločom na kojoj se memorira 250. obljetnica glavne seobe Hrvata Bunjevaca i koja je bila postavljena na zgradi *Pučke kasine*.

Građani Subotice trebaju biti ponosni na ljude (neki su i život dali za slobodu) i događaje koji su obilježili povijest grada.

nečije zasluge mogu obilježiti primjere spomen pločama na kući gdje su istaknute ličnosti živjele.

U knjizi *Javni spomenici opštine Subotica* (I. i II.) postoji popis svih spomenika i spomen ploča. Autori su ih opisali s datumom podizanja i lokacijom gdje su postavljeni. Prema mojem uvidu, neke nekadašnje spomen ploče se u ovim knjigama ne spominju.

U Subotici postoji preko 150 spomen obilježja – bisti, spomen ploča, spomen kompleksa, grobnica, ali mislim da to nije dovoljno za veliku prošlost i sadašnjost koju grad ima. Treba kazati i to da su neke spomen ploče nečitljive jer ih je vrijeme oštetilo. A za neke se možda i ne zna gdje su.

Stoga se pitam kakva je sudbina spomen ploče **Lazaru Bašiću** na ložioni (srušena?) na željezničkom kolodvoru; što je sudbina obeliska koji se nalazio u tvornici *Zorka*; zašto se moralo ukloniti obilježje *88 ruža* ispred *Rotografičke*; je li sačuvana spomen ploča na štrajk željezničara od 15. IV. 1920.; je li sačuvana spomen ploča vezana

Kod memoriranja povijesti treba imati osjećaja za sve zajednice u gradu, za svačije doprinose. Brojni su gradovi koji na kućama imaju spomen ploče iz vrlo jednostavnog razloga: kako bi s time upoznali ne samo svoje građane nego i turiste.

Ljudevit Vujković Lamić

Pokrajinski natječaji za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je jedanaest natječaja za financiranje i sufinanciranje projekata u kulturi u AP Vojvodini za 2025. godinu. Među osta-

lim, raspisan je i Natječaj za financiranje – sufinanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica. Za kulturu nacionalnih manjina (područja zaštite nematerijalne kulturne baštine i suvremenog umjetničkog stvaralaštva te nakladničku djelatnost) bit će izdvojeno ukupno 35 milijuna dinara. Rok za podnošenje prijava je do 28. veljače. Opširnije na: www.kultura.vojvodina.gov.rs u rubrici *Konkursi*.

Predstavljanje najnovije Nove riječi

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* organiziraju *Književni salon* na kojem će biti predstavljen najnoviji dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. Salon će biti održan večeras (petak, 31. siječnja) u prostorijama ZKVH-a (Laze Mamužića 22) u 18 sati. O publikaciji će govoriti članovi uredništva i autori zastupljeni u časopisu. Pozivaju se svi čitatelji i suradnici našeg časopisa na ovo predstavljanje na kojem će biti riječi i o budućim izdanjima, poručuju organizatori.

Dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* 1-2 za 2024. godinu na 360 stranica donosi obilje tekstova o recentnoj književnoj i umjetničkoj produkciji, ali i o temama iz književno-umjetničke baštine.

Marinbal u Lemešu

LEMEŠ – HBKUD *Lemeš* organizira *Marinbal* koji će biti održan u subotu, 1. veljače, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 i 30 sati. Za dobru zabavu bit će

zadužen Tamburaški sastav *Đuvegije* iz Sombora. Goste očekuje tradicionalni lemeški paprikaš, piće u neograničenim količinama, bogata tombola i *fanki* u ponoć. Cijena ulaznice je 3.000 dinara. Informacije i rezervacije na telefon: **Tamara Kanjo Brkić** 061/647-79-70.

Bunjevačko prelo u Zagrebu

ZAGREB – Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata organizira 15. veljače *Bunjevačko prelo u Zagrebu*. Prelo će biti održano u restoranu *Heart by Lido*, s početkom u 19 sati. U programu sudjeluju ansambl *Hajo* iz Subotice i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organizira *Šokačko prelo* koje će biti održano u subotu, 15. veljače 2024. godine, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Ulaznice se prodaju po cijeni od 2.300

dinara u što su uračunati jelo i piće za cijelu večer. Goste će zabavljati tamburaški sastav *Đuvegije*. Za informacije, rezervaciju i kupovinu karata javiti se u inbox na Facebook stranici udruge.

Slavonsko-baranjsko-srijemski Ogranak Društva hrvatskih književnika, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Općina Tovarnik raspisuju

Natječaj za najbolju neobjavljenju kratku priču nadahnutu djelima Antuna Gustava Matoša ili njegovim životom

Prigodom obilježavanja 152. obljetnice rođenja i 111. obljetnice smrti Antuna Gustava Matoša (Tovarnik, 13. VI. 1873. – Zagreb 17. III. 1914.)

Autor/autorica se može natjecati jednom pričom duljine do 12.000 znakova (uključujući i prorede) napisanom na hrvatskom jeziku.

Priče ne smiju biti do sada objavljene u tisku, na internetu ili u video/audio zapisu.

Priče koje se neće referirati na Antuna Gustava Matoša i njegovo djelo neće se uvrstiti u konkurenciju, kao ni priče koje budu dulje od 12.000 znakova s proredima, što je približna duljina prve objavljene Matoševe priče *Moć savjesti* (objelodanjene 13. kolovoza 1882., u *Viencu* br. 33).

Prijavom na natječaj autori i autorice pristaju na objavljivanje odabranih priča u posebnoj zbirci koja će biti objavljena 2026., i predstavljena u sklopu 10. Dana Antuna Gustava Matoša.

Suorganizatori će imenovati povjerenstvo sastavljeno od književnika i/ili književnih kritičara, koje će izabrati tri najbolje priče čiji/e će autori/ice, biti nagrađeni prigodnom poveljom i novčanim iznosom:

1. nagrada 500 eura
2. nagrada 300 eura
3. nagrada 200 eura

Proglašenje najboljih priča održat će se u u Tovarniku, u sklopu manifestacije **9. dani Antuna Gustava Matoša, u lipnju 2025. godine.**

Priču treba poslati, uz navedeno ime i prezime autora/ice, adresu, e-adresu, broj telefona/mobitela i kratku biografiju duljine do 1000 znakova s proredima, na službeni mail Ogranka DHK: dhksbs@gmail.com do **30. travnja 2025.**

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* raspisuje

NATJEČAJ

**Za skladbe koje će se izvesti na
25. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA**

Festival će biti održan 28. 9. 2025. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unaprijeđenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca – Hrvata;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u PDF obrascu;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku (WAV);
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju putem maila na hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 25. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi, izda na nosaču zvuka, video zapisu radi popularizacije festivala i objavi putem društvenih mreža.

Natječaj je otvoren **do 31. 5. 2025. godine.**

Skladbe slati na mail adresu: hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 25. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Biblioteca Croatica dostupna za online pretragu

Biblioteca Croatica je specijalna, zavičajna knjižnica koja prikuplja monografsku i periodičnu građu te ju redovito nadopunjava, a smještena je u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Nakon uspješne realizacije funkcionalnog uređenja i proširenja prostora, s novim policama, uslijedila je inventarizacija i revizija knjižnog fonda 2023. godine, nakon čega je fond postao dostupan za korisnike, objavio je ZKVH.

Uspostavljena je suradnja s varaždinskim poduzećem *Point d.o.o* te je knjižni fond inventariziran u njihov program *Metelwin*. U katalogu se trenutno nalazi 1182 naslova, kojim su obuhvaćena 2323 sveska. Program *Metelwin* dostupan je i za slijepe i slabovidne.

Sadržaj Zavičajne knjižnice *Biblioteca Croatica* dostupan je za pregled i pretragu na [https://library.foi.hr/lib/](https://library.foi.hr/lib/index.php?B=1939)

index.php?B=1939. Publikacije su dostupne za rad i čitanje u prostorijama knjižnice zainteresiranim pojedincima i institucijama, na način primjeren ovom tipu knjižnice, radnim danima od 8 do 15 sati. Fond i knjižnica nalaze se na adresi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica, Laze Mamužića 22).

H. R.

HKUPD „Matoš” Plavna
POKLADNA VEČERA
22.02.2025. od 18h
TS „Ruže”
Restoran Bački dvor, jezero Provala
Večera uz neograničeno piće 2.000
Rezervacije: Igor Probojčević 060/069-3407
Laciša Sabo 063/8250-420
Krunoslav Pakledinac 065/877-8210
FAB INVITATION

VIII. Šokačka večer HKU "Antun Sorgg"

8. veljače (februara) 2025.

TS Ruže iz Subotice

Večera uz neograničeno piće =
3000 dinara po osobi

Bački dvor,
jezero Provala od 18h

Rezervacije:

Krunoslav Šimunović - (+381) (0)69 586 5637

Vedrana Balić - (+381) (0)60 077 5520

Dario Bošnjak - (+381) (0)60 577 5521

Organizirana je bogata tombola!

Tradicionalno

21.02.
2025.

Svečana sala
HKC "Bunjevačko kolo"

20 sati

Ansambl Ruže | DJ Dimić

RELLO mladeži

Cijena ulaznice 1000 din
(u cijenu je uračunata večera i svo piće)

Obavezna rezervacija karata na broj: +381 62 84 72 059

organizator:

pokrovitelji:

Proštenje i Dan škole u *Paulinum*

»Učinit ću vas ribarima ljudi«

Na blagdan Obraćanja sv. Pavla apostola (25. siječnja) u subotičkoj Klasičnoj gimnaziji *Paulinum* svetom misom i prigodnim programom obilježen je Dan škole, te proštenje sjemenišne kapele čiji je zaštitnik sv. Pavao. Misno slavlje predvodio je biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** u zajedništvu s rektorom gimnazije i svećenicima Subotičke biskupije. Biskup je u homiliji istaknuo da, iako su apostoli bili iz različitih društvenih slojeva, možemo im pronaći nešto zajedničko. Kako je biskup protumačio, apostoli su bez ustručavanja slijedili Isusov poziv. Nije tu bilo nikakve dramatizacije, niti dvojbe.

»Prolazeći pored Egejskoga mora opazi Šimuna i Andriju, Šimunova brata kako zabacaju mrežu u more. Bijahu ribari. Isus im reče: 'Pođite za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi. Oni odmah ostaviše mreže i pođoše za njim'. Budući da danas slavimo Obraćanje sv. Pavla apostola, svakako u svom razmatranju ne možemo mimoći njega koji je imao zaseban put prije nego što je postao Kristov učenik. Od progonitelja postao je blagovjesnikom evanđelja. Čovjek koji je od svih apostola najviše radio i obratio mnoge ljude«, kazao je biskup Fazekas.

Na kraju propovijedi biskup je istaknuo:

»Kakvu poruku možemo izvući iz Pavlova života? Sigurno mnogo. Ne možemo sve izreći, ali ćemo ovom prigodom istaći pouku za sve nas. Naime, sam Pavao iskusio je da pretjerana nasilna revnost ne koristi ničemu. Iza sebe ostavlja samo krv i patnju. Mi kršćani moramo biti 'svjetlost svijeta i sol zemlje'. Mi smo oni koji ne samo da propovijedaju ljubav prema Bogu i bližnjem, nego trebamo također to pokazati svojim životom«.

Nakon prigodne homilije službu akolita primili su **Ábel Gubena** i **Ádám Huszár** koji su na četvrtoj godini bogoslovije u Segedinu. Akolita je posljednja od četiriju nižih crkvenih službi, a prema ustrojstvima Crkve, akolita se postavlja za pomoć prezbiterima i đakonima a kao izvanredni službenici mogu dijeliti pričešć vjernicima i bolesnicima. Biskup im je ovom prilikom simbolično predao ciborij s hostijama.

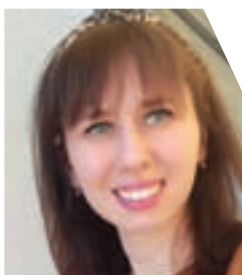
Gimnazija *Paulinum* je klasična gimnazija društveno-jezičnog smjera u kojoj se nastava izvodi na hrvatskom i mađarskom jeziku, što je čini prvom koja je imala nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji. S radom je počela 1962./63. školske godine, a iznad svega fokusira se na teološke i filozofske studije, te

kako je rekao rektora *Paulinuma* vlč. **László Tojzán** priprema svoje učenike za klasične jezike i povijest. Ovom prigodom za naš tjednik vlč. Tojzán istaknuo je kako škola osigurava potrebne udžbenike i stipendiju za učenike, te ih potiče na odgovornost i rad. Upis u ovu klasičnu gimnaziju je moguć kao i kod svake druge gimnazije, a mogu se javiti i djevojke i mladići. Škola je od 2004. godine akreditirana i priznata u zemlji.

Biskup Fazekas je o važnosti ove obrazovne ustanove rekao:

»Mislim da je ova škola važna za sve nas, jer su ovdje prisutne one vrednote koje je sv. Pavao zastupao i za koje se borio. Mnogim ljudima proširio je tu radosnu vijest, koju je Isus donio na ovaj svijet. Nekako ova škola predstavlja tu namjenu da u našem društvu bude svjedokinja

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svjetlost na prosvjetljenje naroda

radosne vijesti. Zato, makar trenutno u malom broju, nadamo se usponu, 'uskr-snuću' koje će nam donijeti ljepše dane za ovu školu. Svakako sam zadovoljan kako se ljudi trude, što profesori, što čelnici, da što više ljudi privuku za Božju stvar i da još dugo godina bude svjedok naše kršćanske vjere. Subotička biskupija, kao i sve je uvijek u potrebi za novim svećenicima, novim ljudima koji će raditi u žetvi Gospodnjoj. To je uvijek potreba i molimo na tu nakanu. Ova škola je prigoda da to nekako ovi mladi ljudi uvrste u svojem pozivu, da budu hrabri i da mogu prihvatiti Božji poziv».

U prigodnom programu nakon mise sudjelovali su sadašnji te nekadašnji učenici koji se rado vraćaju u *Paulinum*. Ovu klasičnu gimnaziju pohađali su brojni svećenici koji su kasnije imenovani biskupima, pa i kardinalima.

Ž. V.

Duhovna obnova u čast Gospi Lurdskej

Devetnica u čast Gospi Lurdskej u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila započinje 2. i traje do 11. veljače. Svakoga dana u 17.30 molit će se Lurdska krunica, a u 18 sati bit će sveta misa i pobožnost. Svećenici koji će predvoditi misna slavlja će se svakog dana mijenjati, a budući da je 2. veljače Svijećnica – dan posvećenog života, toga dana misno slavlje će predvoditi biskup Subotičke biskupije Franjo Fazekas.

Duhovna zrelost

Duhovna obnova za srednjoškolce bit će organizirana u Totovom Selu od 7. do 9. veljače. Tema je *Duhovna zrelost*. Svi zainteresirani srednjoškolci mogu se prijaviti kod svojih vjeroučitelja.

Susret krizmanika

Pastoral mladih Subotičke biskupije organizira Susret krizmanika, koji će biti 17. veljače u Totovom Selu. Geslo ovaoga susreta bit će »Svi su ljudi rođeni kao originali, ali mnogi umiru kao kopije« (bl. Carlo Acursi). Svi zainteresirani trebaju se prijaviti kod svojih vjeroučitelja.

Drugog veljače Crkva slavi Prikazanje Gospodinovo ili u narodu blagdan poznat kao Svijećnica. Marija i Josip su, prema Mojsijevom zakonu, nakon četrdeset dana donijeli dijete prikazati Bogu u hramu. Iako oni kao roditelji i staratelji Božjega Sina nisu morali izvršiti ove propise, ipak, kao pobožni Židovi, to čine, budući da se još uvijek ne zna da ovo dijete nije tek obično ljudsko dijete, nego iščekivani Mesija. No, Isusov mesijanski identitet ne ostaje skriven. Oni u hramu susreću starca Šimuna i proročicu Anu, koji odmah u djetetu prepoznaše Spasitelja (usp. Lk 2,22-40).

Krist je jedino istinsko svjetlo

Kao spomen Isusovog prikazanja u hramu na ovaj blagdan blagoslivljaju se svijeće, koje su znak Isusa Krista, kojega je starac Šimun nazvao »svjetlost na prosvjetljenje naroda« (Lk 2,32). Krist je onaj u kojemu se ispunjava Izajino proročstvo: »Narod koji je u tmini hodio svjetlost vidje veliku; one što mrklju zemlju obitavahu svjetlost jarka obasja« (Iz 9,1). Krist je svjetlo koje je rastjeralo tminu grijeha ovoga svijeta, koje je donijelo nadu grješnicima. Zvijezda je zasjala nad Betlehemom i objavila spasenje ne samo odabranima, nego cijelom svijetu. Mogao ju je nasljedovati tko god je želio izaći iz tame grijeha. Krist je cijelo svoje javno djelovanje svojim naukom i djelima bio svjetlo onima koji su željeli stići do spasenja. Pa i sam je rekao za sebe: »Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života« (Iv 8,12).

I prepoznali su ljudi u njemu svjetlo i krenuli za njim. Svjetlo života koju on nudi nigdje se drugdje ne može pronaći. To je ona svjetlost za kojom svaki čovjek traga, ali je često traži na krivim mjestima; zato tumara u tami, obuzima ga bezna-

đe, jer ne vidi smisao ni izlaz. A izlaz je tu, pored svakoga od nas. Izlaz iz tame je Krist. On je svjetlo koje nam se neprestano daruje po sakramentima, osobito po misi i pričesti. Tako je trajno s nama da osvijetli tmine našega života i pruži nam nadu spasenja. Svijeća koju ćemo blagosloviti proslavljajući Svijećnicu podsjetnik nam je da je Krist jedino istinsko svjetlo. Njega treba tražiti i nasljedovati, kao što su kraljevi slijedili zvijezdu koja ih je dovela pred jaslice. I mi slijedeći svjetlo Kristovo stizemo jednoga dana u njegovu radost. Jer, tko slijedi Krista ne može zalutati, njegovo svjetlo ne može se ugasi i ostaviti nas same i razočarane u tmini ovoga svijeta: »Jer svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuze« (Iv 1,5).

I sami smo svjetlo

Slijediti Kristovo svjetlo za kršćane znači da i sami trebaju biti svjetlo u svijetu: »Vi ste svjetlo svijeta« (Mt 5,14) rekao je Krist. To je naš put i naša zadaća. Ići putem svjetla ne možemo ako i sami ne postanemo svjetlo za one koji oko nas još uvijek žive u tmini. Oni još uvijek tragaju za onim što smo mi pronašli i spoznali, zato nam je dužnost pomoći i njima pronaći svjetlo istinsko koje prosvjetljuje narode. Naša je dužnost brinuti za bližnje i pomoći bratu svom na putu spasenja svojim dobrim primjerom, svojom ljubavlju i pobožnošću. Isus nam je u zadatak ostavio: »Vaše svjetlo neka tako sja pred ljudima da vide vaša dobra djela ljubavi te slave vašega Oca nebeskog!« (Mt 5,16). Dakle, kao kršćani ne trebamo samo hoditi u svjetlosti, nego i sami trebamo biti svjetlo za sve one koji još uvijek nisu pronašli svjetlo istinsko, kako bi se u konačnici svi mogli radovati u zajedništvu s Kristom.

Sv. Vinko u Gibarcu

Čuvari vinogradarske tradicije

»Ništa nije moglo pokvariti radost proslave Sv. Vinka. Neki su u vinograde odlazili i večer prije. Ostajali su u kolibi, ložili vatru, grijali se, pili vino i tako čekali Sv. Vinka. Uglavnom sam sa svojim prijateljima išao rano ujutru i postala je tradicija cijeli dan provesti u vinogradu«, kaže Marko Žeravica

Sveti Vinko zaštitnik je vinara i vinogradara. Ovaj blagdana i odlazak u plodne vinograde Fruške gore u Srijemu nekada se s radošću iščekivao. Iako je sve manje vinogradara, još poneki čuvari tradicije i ljubitelji vina štuju ovaj blagdan i običaje. Osim pojedinih župljana, Zavičajna udruga *Gibarac* na blagdan Sv. Vinka, 22. siječnja, već 27 godina organizira tradicionalni susret Gibarčana kada se također na simboličan način vinograd orezuje i posvećuje, baš kao nekada kada su to radili u Gibaračkoj planini.

Vjera u kvalitetan urod

Vinko, Vinkovo, Vincekovo, Vincencija ili jednostavno blagdan Svetoga Vinka, sinonimi su za svetoga Vinka, koji je oduvijek bio štovan u hrvatskoj zajednici kao zaštitnik vinograda, vina i vinogradara. Povjesničari se slažu da je sv. **Vinko** živio i umro u doba cara **Dioklecijana**. Zlatna legenda, kao najraniji izvor (XII. stoljeće), ne navodi puno detalja o životu sv. Vinka, već se uglavnom

fokusira na njegovu muku. Preminuo je 22. siječnja 304. ili 305. godine. Kršćani su ga pokopali na današnjem Rtu sv. Vinka u južnom Portugalu. Izgleda da je razlog za njegov progon činjenica da je bio kršćanin i da se nije želio odreći svoje vjere. Ime Vincentius dolazi od latinske riječi *vincere* (nadvladati, pokoriti), ali sličí riječi *vinum* koja označava vino. Sveti Vinko je zaštitnik Portugala, Lisabona, Valencije, Zaragoze, Vicenze, vinogradara, vinara, trgovaca vinom, proizvođača octa, krojača, župa i crkava i kapela diljem svijeta.

Jedan od rijetkih čuvara vinogradarske tradicije i običaja na blagdan Sv. Vinka u Srijemu je **Marko Žeravica** iz Šida, porijeklom iz Gibarca. Nastavio je stoljetnu tradiciju vinogradarstva svojih djedova.

»Već 50 godina idem u vinograd na blagdan Sv. Vinka i veselim se tome. Ta mi je navika usađena još od djeda od kojega sam naučio sve o vinogradarstvu i vinu. Kad sam bio mlad, skupilo bi se nas deset ujutru na blagdan Sv. Vinka kod mene i išli bismo skupa u vinograd u Gibaračkoj planini, gdje su, za razliku od danas, posvuda bili

vinogradi. Kada dođemo u vinograd, ložimo vatru i pečemo kobasice i slaninu na žaru, jedemo, pijemo rakiju i nazdravljamo. Na trsove loze stavljamo kobasicu i kulen kako bi grozdovi, po vjerovanju, bili veliki kao kobasica i krupni kao kulen. Zatim trsove zalijemo svetom vodom i bijelim vinom. Molili smo zagovor svetoga Vinka da bude puno kvalitetnog grožđa i vina u izobilju. Nakon toga odlazimo i u druge vinograde i ponavljamo ritual na drugim trsovima. Nakon obilaska vinograda pečemo prase ili janje. Cijeli dan ostajemo u vinogradu, tu ručamo, pijemo vino, veselimo se i pjevamo. Druženje nekada traje i do kasno u noć, a nakon toga slavlje se obično nastavi u nečijem podrumu u Gibarcu«, prisjeća se Žeravica.

Vino pije i onaj tko ga nikad nije pio

Kako je naveo tijekom razgovora, bilo je godina kada je palo puno snijega za Sv. Vinka pa im je bilo teško ići u vinograd, ali to ih nije spriječilo da odu i provedu taj dan u prirodi pijući vino i veseleći se.

»Ništa nije moglo pokvariti radost proslave Sv. Vinka. Neki su otišli i večer ranije. Ostajali su u kolibi, ložili vatru, grijali se, pili vino i tako čekali blagdan. Uglavnom sam sa svojim susjedima išao rano ujutro i postala je tradicija cijeli dan provesti u vinogradu tog dana. Nazdravljali bismo vinom, vjerujući da će nam godina biti rodna, a grožđe kvalitetno. Bilo zbog dubokog uvjerenja ili svakodnevnog rada, naše je grožđe uvijek bilo dobro, a vino kvalitetno i pitko«, kaže Žeravica i dodaje da su to bila lijepa vreme-

na i da mu je drago da je unatoč sve manjem broju vinograda njegov sin **Goran** nastavio tradiciju vinogradarstva i odlaska u vinograd s prijateljima na Sv. Vinka.

»To je lijepa tradicija i običaj koji bi bilo šteta prekidati. Nadam se da će moji unuci i praunuci nastaviti ovu tradiciju. Kroz priču i prakticiranje običaja puno sam im prenio. Vjerujem da su puno naučili i prihvatili«, zaključuje naš sugovornik.

Zavičajna udruga *Gibarac*, kao krovna organizacija koja okuplja prognane Gibarčane u Hrvatskoj, već 27 godina tradicionalno organizira susret Gibarčana povodom Sv. Vinka. Osim prigode da se sastanu, druže i vesele, to je prilika da se prisjete starog običaja blagoslova vinograda koji su naslijedili od svojih predaka. Iako je prošlo skoro tri desetljeća od kada su napustili svoje domove, ni vrijeme, ni novi dom, niti okruženje nisu potisnuli njihove uspomene na dragi im Gibarac kao i na običaje koje su tamo prakticirali. Godine 1996. godine na blagdan Sveta Tri kralja u Osijeku petnaestorica Gibarčana inicirali su ideju da se osnuje udruga i poduzeli sve potrebne radnje. Prvi susret Gibarčana održan je u Poganovcima prije poklada iste godine.

Dvadeset i sedmi susret Gibarčana i obilježavanje 29. obljetnice postojanja Zavičajne udruge *Gibarac* održani su 18. siječnja u dvorani *Classic* u Osijeku. I ove godine gosti su bili Gibarčani raseljeni diljem Hrvatske, ali i oni koji su ostali živjeti u Gibarcu, kako bi se družili, veselili i evocirali sjećanja na svoj zavičaj i proslavu Sv. Vinka.

S. D.

Iz prvog broja Hrvatske riječi

Održana konstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Početak konstitutivne sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća, kojom je 25. siječnja predsjedavao najstariji vijećnik **Josip Gabrić**, bio je jedini trenutak jedinstva nazočnih vijećnika, osobito dok su svi uglavnom polagali prisegu. Sve poslije toga bilo je u znaku neslaganja i netrpeljivosti do te mjere da je 14 vijećnika napustilo skup. Točka spora bilo je utvrđivanje dnevnog reda, odnosno rasprava o statutu.

Budući da se, po tko zna koji put kompromis nije mogao naći, na glasovanje je predsjedavajući stavio prijedlog o formiranju Statutarne komisije. Kako prijedlog nije prošao, 14 vijećnika DSHV-a (od 15 nazočnih) napustilo je skup. Preostali vijećnici su, uz iskazano žaljenje zbog nastalih okolnosti, nastavili rad i usvojili Statut HNV-a, izabrali za predsjednika mr. **Josipa Ivanovića**, a za tajnika **Ladislava Suknovića**, te donijeli odluku o pristupanju registriranju. Na kraju dvosatnog sastanka nazočnim vijećnicima obratio se novoimenovani predsjednik mr. Josip Ivanović koji je istaknuo da će se zalagati za integraciju na više razina, počevši od onih unutar HNV-a i hrvatske zajednice, do integracije ove manjinske zajednice u državi u kojoj živi. (**Dušica Dulić**)

Podvizi novih gospodara

...Ako je do skora Milošević bio srpska sudbina, čak božja kazna za sve one koji su godinama "s đavolom tikve sadili", što onda reći o autorima "nove srbijanske demokracije", Koštunici i Đinđiću? Po čemu ih razlikovati od svog dojučerašnjeg učitelja i mentora, sada glavnog sheveningenskog stanara? Šereti bi rekli da je utjeha ovdašnjem tranzicijsko sluđenom građanstvu što vjeruje da se, kako god bilo, Milošević ne može ponoviti. Bar ne u obliku preduge autoritarne, čak apsolutističke vladavine, nekih novih "nacionalnih, oslobodilačkih ratova", još jednog uzdizanja u "neprikosnovene nebeske visine."

Koliko je ta nada utemeljena na procjeni da su i Đinđić i Koštunica, pa s njima i (Velja) Ilić, Čović, Pelević (Šešelji i Mićunović su vječiti), prolazna pojava na putu k obećanom kapitalističkom prosperitetu, toliko je obeshrabrena činjenicom da nema toga što ovdašnje plemenske (stranačke) poglavice neće priložiti na oltar svojih nepopravljivo bolesnih ambicija kao žrtvu.

Izostalo je distanciranje od jedne katastrofalne politike, lustracija je postala predmet ruganja, a sve je to, na kraju, krunisano olako datim obećanjem da ćemo se s mafijom, ratnim profiterima, lopovima, ostacima bivšeg režima razračunati čim Srbija uplovi u mirne rajske vode nekih novih "brzih pruga", "koridora 10, 11, 12...", ekonomskog i socijalnog blagostanja. I kad ih, logično, prepoznamo.

Da ne živimo u Srbiji, pa da im povjerujemo... (**Ivan Torov**, komentator *Politike*)

Korčule

U Monoštoru se od davnih dana, a sigurno od početka dvadesetog stoljeća, klizaljka nazivala *korčulom* a klizanje *korčulanjem*. Sedamdesetdevetogodišnji **Petar Pašić** sačuvao je primjerak *korčula* iz svoje mladosti. Kako kaže, postojale su dvije vrste *korčula*. Jedna je ona koje se pričvršćuju kanapom na obuću, a druge su bile kao klompe, i na jedne i na druge umjetala

sonala ili *škljajala*. Gdje god da se otišlo na *korčulanje*, na Dunav, na Brzu, Propastu, Jamu ili Paljenik bilo je mnoštvo mladih«, s radošću priča čika Pera.

Stipan Brdar, kome je 81 godina, živi od rođenja u Podunavu, dijelu sela uz nekad rijeku Dunav, a danas Dunavac koji je sada dio Vodoprivednog sistema DTD. Kaže da je on uvijek išao na *korčulanje* na Dunav te

da su oni imućniji obično od klompi umetanjem drotu pravili *korčule*, a oni koji nisu mogli imati klompe sami su pravili *korčule*.

»Da bi bio ravnopavan kada se igra hokej, trebale su ti *korčule* u bilo kom obliku. Mnogi su koristili i *cucu* (štap koji na kraju ima pričvršćen zašiljen metalni vrh) kojom bi se stalno ili povremeno odgurivali od zaleđene površine«, kaže Brdar.

Nije prepreka bila ni kada snijeg napada na zaleđeni Dunav. Skupili bi se Podunavci i svi koji se vole *korčulati*, uzeli metle u ruke te očistili dio zaleđene površine od snijega.

Marko Čizmar spominje da je naučio praviti *korčule*. S ponosom kaže da je s malo običnog alata sam napravio *korčule*.

»Crvena vrba je najbolji materijal za *korčule*«, kaže sedamdesetosmogodišnji Čizmar.

Korčulanje je dugo bilo samo za mušku djecu.

»Dok sam ja bila djevojka, ženska djeca i djevojke nisu išle na *korčulanje*. One su se *škljajale* na ledu, vukle jedna

drugu na saonicama ili se spuštale saonicama ili na džakovima sa benta (nasipa) na led«, prisjeća se osamdesettrogodišnja **Katica Šeremešić**.

Zimsko vrijeme nekada je bilo vrlo živo na zaleđenim vodama oko Monoštora. Isto se tako može reći da danas u Monoštoru *korčule* nisu više u upotrebi u obliku u kojem smo naprijed opisali, a nema ni *korčulanja* jer su uveliko nestale hladne zime i zaleđene vode.

Ž. Š.

se drot-žica na donji dio. *Korčule* s jednim drotom koristio je iskusan i vješt *korčulaš*, a kada su se umjetala dva paralelno stavljena drotu to je značilo da *korčule* nosi manje iskusan i vješt *korčulaš*.

»Ove moje *korčule* napravio je moj otac, ne mogu točno kazati kad, bilo je to pedesetih godina prošlog stoljeća. Zime nekada nisu bile tople kao danas. Trajale su dugo, bile su s mnogo snijega i veoma hladne te su brojne vode u okolici sela bile zaleđene. Sve su to bili prostori gdje su se djeca i mladež tijekom zime *korčulala*, igrala hokej,

Sajam mogućnosti u Osijeku

Prvi koraci ka studijama

Učenici trećeg i četvrtog razreda srednjih škola koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku kao i drugi maturanti zainteresirani za studije u Hrvatskoj posjetili su 24. siječnja *Sajam mogućnosti* i 28. Smotru Sveučilišta *Josipa Jurja Strossmayera* u Osijeku.

Sajam mogućnosti maturantima pruža jedinstvenu priliku za upoznavanje s brojnim obrazovnim i karijernim prilikama. Ove godine organiziran je drugi puta, a kako organizatori napominju ovim se stvara jedinstvena manifestacija koja je osmišljena kao most između srednjoškolskog i visokog obrazovanja, kao i obrazovnog sustava i tržišta rada. Za učenike završnih razreda srednjih škola ona donosi priliku za izravnu komunikaciju s predstavnicima svih fakulteta i odjela Sveučilišta u Osijeku kao i drugih obrazovnih institucija. Omogućuje im informacije iz prve ruke o studijskim programima, upisnim uvjetima, upisnim kvotama, stipendijama i mogućnostima koje nude akademska zajednica, Osječko-baranjska županija i brojni poslodavci.

»Drugu godinu zaredom na poziv pročelnice Upravnog odjela za obrazovanje i mlade Osječko-baranjske županije **Mirande Glavaš-Kul** učenici iz Srbije imali su priliku posjetiti ovaj događaj koji za cilj ima ponuditi detaljne informacije o obrazovnim programima, fakultetima i svim mogućnostima koje osječko sveučilište nudi. Nedavno, odnosno 16. siječnja, održan je prvi veći roditeljski sastanak za buduće studente, gdje su dobili osnovne informacije i čuli što je to što ih čeka u narednih nekoliko mjeseci. Tom prilikom ponudili smo im odlazak na *Sajam mogućnosti* u Osijek, a osim njih išli su i učenici iz Gimnazije, Politehničke i Medicinske srednje škole, sve ukupno oko 30 mladih«, kaže predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz**.

Po njenim riječima učenici su imali priliku vidjeti sve ono što ih zanima, dobiti točne informacije, ali isto tako i uspostaviti kontakte i napraviti prve dogovore s predstavnicima fakulteta koji su bili na sajmu. Francuz je također pojasnila kako su iz godine u godinu aktualna druga zanimanja i nikada se ne može točno unaprijed znati što je najtraženije.

Za sve one studente koji planiraju studirati u Hrvatskoj u tijeku je prijava Državne mature za one fakultete koji ne nude posebne upisne kvote, ali i prikupljanje i prevođenje potrebne dokumentacije. Ono što ih sve također čeka jeste prijava u sustav »Postani student« koji je od prošle godine obvezan za sve, bilo da fakultet upisuju preko upisnih kvota, bilo uz polaganje Državne mature.

»Od sada pa sve do početka listopada u svakodnevnom smo kontaktu s budućim studentima i tek sada kreće priprema za sve ono što ih čeka. Ono što stalno ponavljam i što

je bitno jeste da svaki maturant koji želi studirati u Hrvatskoj mora kontaktirati ili pratiti putem sajta sve ono što određeni fakultet traži. Pravila se mijenjaju iz godine u godinu, a nekad i češće. Pojedini fakulteti daju posebne upisne kvote, dok neki uz kvote traže i prijemni ispit za određene smjerove, što je važno znati, a samim time i prijaviti i jasno izaći na njega. Ima i onih fakulteta koji ne odobravaju upisne kvote, a za njih je potrebno polaganje Državne mature, što također zahtijeva drugačiji pristup. Stoga svatko mora dobro pregledati što se traži na željenom fakultetu, odnosno željenom smjeru», pojašnjava Nataša Francuz.

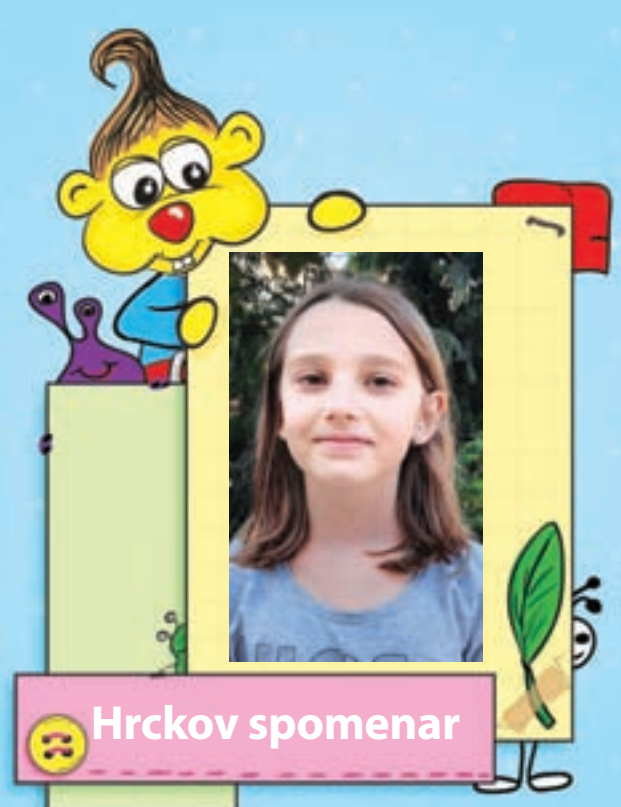

Ona je najavila kako će Hrvatsko nacionalno vijeće osigurati smještaj i prehranu svima onima koji će eventualno morati polagati Državnu maturu, koja se polaže u Osijeku, pa će tamo biti osiguran i smještaj. Isto tako, uskoro će u prostorijama Hrvatskog doma – Matice započeti i pripreme za hrvatski jezik i književnost koje vode profesori hrvatskog jezika i književnosti koje financira Ministarstvo znanosti i obrazovanja Hrvatske.

Tijekom boravka na *Sajmu mogućnosti* učenike iz Srbije ugostili su i ravnatelji Ugostiteljsko-turističke i Elektrotehničke i prometne škole u Osijeku, a na svečanom otvorenju manifestacije prisutne su pozdravili obnašatelj dužnosti župana Osječko-baranjske županije **Mato Lukić**, zamjenik gradonačelnika Osijeka **Dragan Vulin** te rektor Sveučilišta *Josipa Jurja Strossmayera* prof. dr. sc. **Vlado Guberac**.

Organizatori sajma su Osječko-baranjska županija i Sveučilište *Josipa Jurja Strossmayera*, a put je organiziralo Hrvatsko nacionalno vijeće.

Ž. V.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Valentina Šarčević**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica – 4. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: glazbena škola, tambura – prim

VOLIM: obitelj

NE VOLIM: svađu

U SLOBODNO VRIJEME: družim se

NAJ PREDMET: engleski jezik

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: fotograf

Too Optika

DR. TOOTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem kuću u Mišićevu – stambeni dio 130 m², plac 2800 m², u ekonomskom dijelu ima štala, svinjac i krupara, čardak, košarnik, dvije garaže. Informacije na telefon: 064/3007614.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunka, striganskou maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Gradska uprava Subotica, Trg slobode 1, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članka 14. i 39. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 94/24), u svojstvu nadležnog tijela

OBAVJEŠTAVA JAVNOST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ

Nositelj projekta »CETIN« d.o.o. Beograd, Omladinskih brigada br. 90, 11070 Novi Beograd, podnio je dana 17. 1. 2025. godine, pod brojem IV-08/I-380-5/2025, zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije »Gornji Tavankut«, na k. p. br. 7572/1 K. O. Tavankut, u Gornjem Tavankutu, u Subotici (46.04149°, 19.45625°).

Javnost može obaviti uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju nositelja projekta i dostavi mišljenje na podnijeti zahtjev u roku od 15 dana od dana oglašavanja. Uvid se može obaviti u prostorijama nadležnog tijela u Gradskoj kući u Subotici, soba 130, svakog radnog dana od 10 do 14 sati, kao i elektronički na internetskoj veb prezentaciji Grada Subotice, na adresi www.subotica.ls.gov.rs/cat_doc/zastita-zivotne-sredine. Mišljenja se mogu dostaviti na adresu nadležnog tijela ili elektroničkom poštom na adresu nora.seker@subotica.ls.gov.rs.

U postupku odlučivanja tijelo može donijeti odluku da je za predmetni projekt potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš i odrediti njen opseg i sadržaj ili odluku da za predmetni projekt nije potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš i odrediti mjere sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja negativnih utjecaja ili druge minimalne uvjete zaštite okoliša.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 4. 2. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Doza mira

Pletenje u Melbourneu

U čemu nalazite spas ovih dana? Dozu potrebnog mira i kutak koji je barem na trenutak sigurno mjesto. Ja sam počela pletenje kapa prstima i maštam o Melbourneu. Znam da zvuči kao pretjerivanje, a možda netko pomisli i da nije istina, ali zaista je tako. Pletenje mi je došlo iz radoznalosti, ali i zaprepaštenja koliko su skupe kape od merino vune. Svoju sam dugo gledala i čekala pravi trenutak da izdvojim dobar komad novca za nju. Na kraju sam je dobila za rođendan. Crvenu, omiljenu. No kad je stigla, bila sam malo iznenađena koliko mora koštati, pa sam krenula istraživati kako ju izraditi, a zatim i kako nabaviti vunu. Da odmah razjasnimo, vuna nije jeftina, ali nije ni toliko skupa da bi, čak i računajući ruke i vrijeme izrade, došla do tolikih iznosa. Sve u svemu, ono što sam saznala nagovještavalo je da ću isplesti svoju kapu. I točno mjesec dana kasnije isplela sam, i to ne jednu nego dvije. I nemojte se iznenaditi ako čujete da sam napravila i deku ili možda čak da je netko kupio nešto što sam izradila od ove divne vune. No, dosta o ovoj novosti, moram ostaviti prostora Melbourneu.

Nisam sigurna jesmo li prestali obilježavati okupljanja na pet godina od srednje škole. To je sada došlo do ozbiljnog broja, pa ne brojimo, ali nam je svejedno sve spalo na četiri aktera, pa smo se počeli nalaziti kad prijateljica koja živi u Melbourneu dođe u Sombor. Tako je bilo i ovoga puta, ali ono što razlikuje ovaj put je da je njen redovni poziv da joj dođemo u goste meni ovoga puta zvučao jasnije i glasnije. Nikada nisam letjela toliko daleko, a australska obala mi se čini jako, jako privlačnom.

Naravno, odmah sam poželjela to podijeliti i u rubrici *Priroda i društvo*, jer tu dijelim sve što je značajno u svezi putovanja, mjesta na kojima sam bila, o kojima maštam, koja planiram posjetiti i ona koja me zovu. Iskreno, jako mi je teško pisati o gradu koji ima toliko toga za ponuditi, a sigurna sam da do najinteresantnijih mjesta ne mogu doći putem interneta, nego ih otkriješ slučajnim istraživanjem tijekom posjeta, a prepoznaš ih na temelju onoga kako tvoje tijelo i ti reagirate. To su najčešće na prvi pogled sasvim obična mjesta.

Kako ne odustajem od pisanja, unatoč svim dilemama i poteškoćama, držat ću se poznatih zanimljivih stvari.

Srce, oaza, prošlost, plaža

Ne igramo popularnu slagalicu, ali ističem simbole koji me mame. Ovoga puta krećemo od centra grada, i to odmah do Federation Square, koji je epicentar melburnške kulture i umjetnosti. Ovaj trg je pun života, okružen futurističkim zgradama koje se miješaju sa starim i novim. Ovdje se uživa u raznim događanjima, umjetničkim izložbama i, naravno, u najljepšim kafićima i restoranima. Dakle, ulična umjetnost i kava za početak.

Nakon urbanog kaosa prava stvar je opustiti se u Royal Botanic Gardens. Ovaj botanički vrt je poput skrivenog raja, samo nekoliko minuta udaljen od centra. Zeleni prostori, jezera, staze za šetnje i tisuće biljaka sa svih krajeva svijeta čine ga savršenim mjestom za bijeg od gradske vreve. Možeš se opustiti na travi, prošetati ili čak uživati u pikniku s pogledom na jezero. A ako su neke draže ptice, svakako treba ponijeti dalekozor i eto šanse vidjeti nevjerojatne vrste ptica koje nastanjuju vrt.

Za sve koji, kao ja, vole tržnice s lokalnim proizvodima i autentičnim šmekom Queen Victoria Market je nezaobilazno mjesto. Ovdje je prava atmosfera Melbournea – šarenilo, mirisi, zvukovi i tonski spektar trgovaca, umjetnika i posjetitelja. Dakle, sve, od lokalnih sireva i delicata do ručnih proizvoda i vintage stvari.

Svi znaju da je Melbourn poznat po kiši, ali kad dođe lijepo vrijeme St. Kilda Beach najbolja je destinacija za opuštanje. Plaža se nalazi samo nekoliko minuta vožnje od centra grada i savršen je spoj prirode i urbanog života. Kroz palme i pješčanim putem možeš doći do morskih stijena i uživati u pogledu na zalazak sunca.

Fascinantan uvid u povijest i kulturu Australije nudi Melbourne Museum. Ovdje se divi dinosaurima, sluša o autohtonim narodima, istražuje život u kolonijalnom periodu ili uživa u izložbama koje se često mijenjaju. I to nije sve – tu je i Royal Exhibition Building, zgrada koja je UNESCO-ova baština, a koja svojim impozantnim izgledom nosi povijesni značaj za grad. A ako ti se počne željeti priroda, tu je i Carlton Gardens, savršen za šetnje nakon muzeja.

Završavam početak priče o Melbourneu pogledom na grad iz oblaka i ucrtavanjem Eureka Skydecka u svoju mapu. Na 88. katu nalazi se Eureka Tower s kojeg se pruža spektakularan pogled na grad, rijeku Yarra i mnogo dalje.

Gorana Koporan

Pobjedama protiv Islanda i Slovenije ostvaren je plan

Hrvatska je ponovno u rukometnoj eliti

Možda bi bolji naslov ovoga teksta bio »Povratak otpisanih«, kako se zvala glasovita dramska serija, jer su rukometaši Hrvatske dva puta, doslovno, bili u situacijama da moraju stizati minus 5. Naime, protiv Islanda trebala im je pobjeda s više od pet golova razlike i to su uspjeli (32:26), a onda na početku odlučujućeg susreta protiv Slovenije šokantno su gubili 0:5 i na kraju stigli do solidne pobjede (29:26). Uspjeli su i svaka im čast na ostvarenom rezultatu koji ih je doveo u četvrtfinale Svjetskog prvenstva, među osam najboljih reprezentacija rukometnog planeta. I vratio ih na mjesto gdje je hrvatski rukomet oduvijek bio...

3D – Dagur, Domagoj i Dominik

Iako su svi rukometaši Hrvatske, koji su zaigrali i minutu u ova dva prijesudna susreta na ovom SP-u, zaslužni za plasman u samu završnicu natjecanja, ipak tri imena zavrjeđuju posebnu pozornost. Treća dimenzija ove generacije počiva, prije svega, na kvaliteti izbornika **Dagura Sigurdssona**, iskustvu kapetana **Domagoja Duvnjaka** i briljantnosti vratara **Dominika Kuzmanovića**.

Bez ova tri faktora teško da bi se uspjelo ostvariti prvobitno zacrtani plan – plasman u četvrtfinale rukometnog mundiala.

Dagur Sigurdsson je do sada vodio četiri reprezentacije (Austriju, Njemačku, Japan i Hrvatsku), a Njemačku je odveo na tron Europe i osvojio broncu na OI u Rio de Janeiru (2016.). Hrvatskoj reprezentaciji, na čijem je čelu od prošle 2024. godine, donio je prijeko potrebnu sigurnost i discipliniranost, ali i ponovnu lepršavost na svim igračkim pozicijama. Njegovo iskustvo najbolje se vidjelo u odlučujućim susretima druge faze natjecanja protiv Islanda i posebice Slovenije, kada je uspio primiriti momčad nakon prvobitnog rezultatskog šoka i pravovremenim izmjenama uz promjenu igračke koncepcije vratiti ekipu u život.

Domagoj Duvnjak je nakon bolne grimase na licu, kojom je ispratio ozljedu protiv Argentine, pomislio kako će ozljeda lista noge biti presudna za njegov rani oproštaj od reprezentacije. Ali terapije su urodile plodom i napola spremni kapetan stisnuo je zube i vratio se u momčad. I to kad je najviše trebalo. Nije puno minuta proveo na terenu, no sve je vrijeme bio uz aut liniju i bodrio svoje suigrače aktivno sudjelujući u svim segmentima susreta protiv Islanda i Slovenije. Pogodak u samoj završnici, kada je još rezultat protiv

Foto: HINA/ Damir SENČAR

Foto: HINA/ Edvard ŠUŠAK

Slovenaca bio »na klackalici« samo je kruna njegovog velikog doprinosa za ovu generaciju.

Dominik Kuzmanović ima samo 22 godine, no njegove partije u dosadašnjem dijelu Svjetskog prvenstva djeluju kao da ih ima barem deset više. Spektakularne obrane protiv Islanda (17) i vrlo važna serija u drugom dijelu protiv Slovenije u mnogome su trasirale put ovih dvaju bitnih pobjeda na putu plasmana u četvrtfinale. **Kuzma** je budućnost hrvatskog rukometa i još dugo će stojati između reprezentativnih vratnica. A ako se još razbrani u četvrtfinalu...

Hrvatska danas

Neovisno o rezultatu četvrtfinalnog duela protiv Mađarske (igrano nakon pisanja ovoga teksta), reprezentacija Hrvatske na ovom je SP-u pokazala kako ima i sadašnjost, ali i neupitnu budućnost. Neumitna smjena starijih igrača (Duvnjak, **Cindrić**, **Karačić**) neće biti preveliki

Foto: HINA/ Damir SENČAR

problem jer mlade snage (**Srna**, **Martinović**, **Pavlović**, **Maraš** i dr.) imaju kvalitetu i snage nadomjestiti njihov odlazak. Ostane li Sigurdsson na mjestu izbornika zasigurno će ih još dodatno razraditi i ojačati za buduća velika natjecanja.

D. P.

KOŠARKA

Pobjeda Spartaka

Troznamenkastim rezultatom slavili su košarkaši *Spartak Office Shoesa* u domaćem duelu protiv *Krke* (102:83) i vratili se u pobjednički kolosijek. Nakon 18 odigranih susreta zauzimaju osmu poziciju na tablici ABA lige s omjerom od 10 pobjeda i 8 poraza, a sljedeći susret igraju u subotu, 1. veljače, kada gostuju momčadi FMP-a.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Nogometno proljeće

Susretima 19. kola započeo je drugi dio prvenstvene utrke u 1. HNL i slijedi veoma uzbudljiv nastavak nogometnog proljeća. I odmah na početku jedan od glavnih takmaca za naslov, splitski *Hajduk*, je kiksirao na svom Poljudu odigravši mršavih 0:0 protiv *Slavena*. *Rijeka* je sigurnom pobjedom protiv *Lokomotive* (4:1) pobjegla na dva boda, dok je *Dinamo* slavio u duelu s *Istrom* (3:1) i smanjio zaostatak za Splitsanima na pet bodova. Najbolja je to uvertira za, čini se, najneizvjesnije prvenstvo u kojemu će svaki susret biti izuzetno zanimljiv, a moguće i krajnje rezultatski dramatičan. Svako novo kolo donosi nova uzbuđenja, pa tako već u sljedećem (20.) u nedjelju se igra derbi između *Osijeka* i *Dinama*. Vodeća *Rijeka* gostuje uvijek neugodnom domaćinu *Varaždinu*, a *Hajduk* će se pokušati vaditi na gostovanju kod *Loko-*

motive. Uz nogometne terene veliki je fokus i uz njih jer je zimski prijelazni rok još uvijek u punom tijeku, pa se do njegovog isteka mogu očekivati i novi potpisi željenih igračkih pojačanja. **Fabio Cannavaro**, novi trener *Dinama*, nakon međunarodnog debija protiv *Arsenala* u 1. HNL je debitirao pobjedom protiv *Istre*. Njegov sunarodnjak **Gennaro Gattuso** na klupi *Hajduka* nije se radovao neriješenom rezultatu, ali će se zasigurno radovati očekivanom potpisu **Jana Mlakara**, povratnika u *bili* dres i možda još jednog bivšeg *hajdukovca* **Tome Bašića**. Lider tablice *Rijeka* također radi na osnaživanju igračkog kadra kojem prijeti još koji odlazak (**Niko Galešić** je već otišao u *Dinamo*) pa je ovoga tjedna potpisao **Duje Čop**, nekadašnji nogometaš *Hajduka* i *Dinama*. Prijelazni rok traje i zasigurno će do njegovog službenog kraja biti još iznenađenja. Baš kao i na nogometnim travnjacima Prve hrvatske nogometne lige.

D. P.

Umotvorine

- * Što više galamiš, sve manje te čujem.
- * Dabogda bio zdrav, bogat i nepoznat.
- * Nikad nije bilo lako biti čovjek među ljudima.

Vicevi, šale...

- Gdje si?
- Doma.
- Što radiš?
- Gledam neki film...
- Na TV-u?
- Ne, na mikrovalnoj!

Stariji pacijent se žali liječniku:

- Tresu mi se ruke...
- Pijete li mnogo?
- Ma kakvi, sve mi se prospel!

Aforizmi

- * Uvijek ima malo istine iza »šalim se«, malo znanja iza »ne znam«, malo emocija iza »baš me briga« i malo boli iza »u redu je«.
- * Kad ne znaju koju će ti etiketu zalijepiti, kažu: »To je čudan čovjek«.
- * Svatko se može okriti tuđim perjem, ali tuđim krilima nitko još nije poletio.

Vremeplov – iz naše arhive

Prosvjedi novinara, Subotica, 2016.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Ni carica caricama ne smi bit lipča

Nisu naše Bunjevke svecom uvijek bile samo u svili i kumaši, nosile su se i u bilim ruvu, a to je bilo sve u šlingeraju. I na to su bile još i više dične neg na zlatni port na svili, jel su to svojim rukama izradile.

Nika bab-Luca Handzokova bila na glasu. U rukama zlato, u očima cviće, u pameti zora. U njezinoj glavi uvijek štogod svanivalo, u očima uvijek štogod cvatilo, u rukama uvijek štogod rađalo. Tkat, šlingovat, čončat – to samo učiti moći od nje.

Bab-Luca imala unuku švigaricu, cura će prvi put ići na veliko bunjevačko prelo. Jedared je to u godini, svaki gleda da se покаže ko je i čiji je.

Kome će ako unuki neće, bab-Luci oči pobilile dok joj nije uradila ruvo. Al to nije ruvo, lepur je to.

S tim se nije falilo dok se cura na prelu ne prikaže, al šta je to što neće stigniti u ženske uši? I baš kad je ruvo bilo gotovo, u bab-Lucinoj kući osvanile nike gospoje. Sve same božije glavaške žene, a vodidu niku s kojom švabikaje.

I kažu koji vitar je nji dono: tu švapsku gospoju je poslo sam car da vidi bab-Lucine šlingeraje. Al zapravo nisu mi morale kazati, jel je unukino ruvo bilo rasprostrto na krevetu, pa su već gotovo s praga potrcale tamo.

– Bože sveti, što je lipo! – samo zinile.

– Borme lipo, da lipče valda nikad neću stvoriti – bab-Luca ne taji da joj je drago.

Al ne za dugo, jel kad su kazale šta Švabica zapravo oće, bab-Luca oma počela sklanjat ruvo.

A gospoje kažu:

– Bab-Luce, ova velika gospoja nije došla čak iz Beča da samo vidi, ona je poslata i da kupi.

– Manite se vi tog. O tim ja ne volim ni čuti.

One se ščoporale oko nje ko guske:

– Bab-Luce, znate li Vi za koga se to kupuje? Glavom za caricu! A carica plaća da šta zaištete. I sve u zlatu!

Bab-Luca skrstila ruke priko ruva ko da ga zaključava:

– Čeljad moja, da plaća u zvizdama, lipo sam vam kazala: ono nije na prodaj.

– Ženo Božija, našoj prisvitloj carici da ne date?! Ona bi da dođe na naše prelo. Majko Isusova, pa šta Vi mislite?!

Graknile ko da nemaje ni stida ni srama, al se na to i bab-Luca iskosirila:

– Daklem i ona bi na naše prelo? Pa nek dođe, imaće šta i viditi. Al šta vi mislite da ću ja, jedna čestita Bunjevka, dopustiti da od moje unuke ima lipče ruvo na prelu?! E, to dočekat neće dok je moji očiju i rukiju, pa da je caricama carica.

Pričala Bara Zelić, r. Kujundžić, kućanica, r. 1894. g. u Subotici
Jabuka s dukatima, 1986.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Ocenjivanje

Čim je baka Manda malo prizdravila oma j dobila vitar u leđa kako se moderno kaže. Poručila da dođemo sutra pridveče, da nam štagod ima kazat i da ne može priko telefona reć šta j to. Prošla noć dok si reko britva a dan još brže i ja odlepršo do baka Janje. Poslidnji došo. Smistio se na slobodno misto nuz baka Janju. Vidim pripravila zabunite gibanice i perke. Snaja upravo unaša tanjur pun palačinte i dvi tegle pekmeza. Što baka Janja ima pekmez od gunje i šipka to niko nema. Taj od gunja kažu sam ona u selu pravi i nikom neće da kaže kako se pravi. Tu j i lonac čaja od lipa i sok od baze. Mali astal za sve. Bome će nas počastit. Baka Janja će: »Čeljadi našem Tuni što ide une velike škole u varoš dala sam deset. Pitala sam moje u kuće koliko dobiju škulari kad su najvridniji. Kad sve znu. Oni mi rekli da j to deset. E ja sam našem Tuni dala desest, dala bi mu i više al kažu da tog nema. Poslala sam mu i sto evra ako mu triba a još ću mu dat i kad dođe. A vas ću evo rad Tune i počastit«. »Kaki s ti to sad učitelj Janjo da ti vridnuješ pa još ocenjivaš«, sva će u čudu baka Tonka. Odgovara baka Janja: »Čeljadi, naš Tuna j nane velike bune. Danima su škulari već tamo. Svi to znu al ne mož nigdi vidit. Kaže boru se za zakon, za našu državu, škulare, za nas, za sve se boru. Kaže da take bune još ni bilo«. Kaj strina Evča skočila, do plafona vala. Razjapila ralje: »Kaka buna? Kaki škulari? Dica triba da idu u škulu a ni da se špaciru po sokaku. Dala b ja njima. Svakom jedinicu, nek buktuju ako triba. Istrisat je iz škole ako triba. Pa nje su tamo poslali da uču ni da se bunu. Još i njeve majke i dade triba kaznit. I učitelje triba kaznit kad su je tako učili pa im još i pomažu«. I baka Tonka objašnjava da se ona baš mlogo ne razumi u to sve, da se ne sića da j u njezino vrime tog bilo. Kaže da ne razumi kako škulari možu štagod znat kasu još dica. »Vala njezini dade i majke triba da se bunu ako ni dobro«, baka Tonka će. Ka j Baka Marica skočila, joj ovaku ju još nisam vidio. Maramu odvezala, viče: »Janjo, istina, zaslužio j više od deset i malo si novaca poslala. Da sam znala i ja b dala da pošalješ. Stalno se cujemo na dicu, da sam una sokočala od mobilnog gledu, da za ništa nisu. I gle sade digli se škulari. I slušajte šta kažu. Da, da bude sve po božijoj volji i zakonu. Da moram kazat, da se ne ukrade. A ti Evča ti si marama ni sa dva već sa sto lica. Pun ti divan te demokratije kako se moderno kaže e pa i bunit se ima u te demokratije. A ako se buniš i boriš da se poštiva zakon šta š više. A to što se bunu naša dica a ni stariji pa to j sramota za starije«. »Janjo, Marice imate pravo, bunu se da bude kako triba i njevim dadama i majkama, didama i bakama. Šta j tu lošo. Kasu dica sritna svi su sritni«, baka Manda će. Baš sve i ne razumim al ću u sebe: »Da sam i ja u ti veliki škula cigurno b i ja bio u te bune. Vala neb osramotio dadu i majku. Oni su uvik bili za škulu i škulare. Vala b i ja dobio deset od kogagod ako ni još i sto evra?«.

U NEKOLIKO SLIKA

Veliko prelo

Pita jabukama ukiselo

Za dvije i pol godine, koliko u *Hrvatskoj riječi* traje naša rubrika KuHaR, objavili smo više od 120 recepata tradicijskih jela iz Subotice, Sombora, Podunavlja, Srijema... Pripremali su ih oni koji u svojim kućanstvima još čuvaju recepte svojih baka. I ne samo da ih čuvaju već i danas po tim receptima kuhaju.

Jedna od njih je **Ruža Silađev** iz Sonte, koja je za ovotjedni KuHaR pripremila starinski kolač s jabukama.

Sastojci:

za tijesto:

30 grama svježeg kvasca

2 žlice šećera

1 čajna žlica soli

300 ml toploga mlijeka

1-2 žumanjka (može i bez)

2 žlice otopljene svinjske masti

brašna koliko primi (300-400 g)

za punjenje:

3-4 jabuke,

2-3 žlice šećera (po potrebi)

2-3 žlice otopljene svinjske masti

1 čajna žlica cimeta

Priprema:

Oduzeti oko 1 dl mlijeka od cijele količine, usitniti kvasac i dodati čajnu žlicu šećera. Kad kvasac u mlijeku nadođe, staviti u zdjelu nešto brašna, napraviti rupu, istresti nadošli kvasac i polako dodavati i miješati (rukom) ostale sastojke. Oprezno dodavati brašno, toliko da se napravi tijesto ni premeko ni pretvrdo. Stare žene su kazivale »koliko primi«. Raditi tijesto rukama podižući ga u vis do 20-25 cm. Kada se lako odvaja, od dna posude (možda nakon 20 minuta) izvaditi tijesto na dasku, a posudu u kojoj se mijesilo namazati *stinutom* (čvrstom) svinjskom mašću. Ponovo staviti tijesto u posudu, pokriti platnenom salvetom i staviti na toplo mjesto. Temperatura u kuhinji treba da je 22 stupnja, a bolje je ako je i viša.

Dok tijesto raste, izrendati 3-4 jabuke kojima se ne mora skidati kora. Mogu biti slatke (onda se punjenje ne mora šećeriti), a mogu biti i nakisele (budu ukusnije), ali se onda mora šećeriti bar s dvije ili tri žlice šećera.

Uduplano tijesto istresti iz posude, podijeliti na dva dijela, još malo premijesiti i formirati u dvije jufke. Ostaviti prekriveno salvetom desetak minuta.

Tepsiju 40x30 cm (za kisela tijesta su bolje tepsije od lima) namastiti.

Uzeti prvu jufku, nježno razvlačiti rukama i pomagati se valjkom, pa pomoću njega koru prenijeti u tepsiju. Ako veličina ne odgovara, rastežući dotjerati rukama. Pošpricati tijesto otopljenom, toplom mašću. Jabuke malo stisnuti da se oslobode viška soka i ravnomjerno rasporediti preko tijesta. Posuti šećerom (po potrebi),

cimetom i ponovo pošpricati mašću.

Sada uzeti drugu jufku i ponoviti postupak kao i s prvom. Koru opet pomoću valjka nježno položiti preko punjenja po- mažući se (rastežući) rukama. Gornju koru opet pošpricati otopljenom svinjskom mašću. Neka u tepsiji odstoji dvadesetak minuta pa staviti u zagri- janu pećnicu na 200 stupnjeva, ali odmah smanjiti tempera- turu na 180. *Pita jabukama ukiselo* pečena je kad lijepo porumeni i gore i dolje. Peče se dvadesetak minuta. Izvaditi iz pećnice i prekriti platnenom salvetom.

Kolač je izuzetno ukusan. Ne treba biti debeo. Najbolji je kada je do 3-4 cm. Može se pošećeriti odozgo prah šeće- rom, a i ne mora.

U stara vremena se obave- zno pekao u svakoj kući (kao i gibanica ili pita u slatko, ali rje- đe) na Petrovo, jer na taj dan se vjerovalo da sv. Petar dijeli jabuke na nebu. Majke koje su izgubile dijete nisu jele jabuke do Petrova, pa tako ni kolače s jabukama. Vjerovale su kad sv. Petar dijeli jabuke anđe- lima, onaj anđelić čija je mati jela jabuka prije, bit će posljed- nji u redu.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35325960160000218862

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa

325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.

Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCIJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar ili
 - 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

**Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.**

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 700 dinara.